

РОБОТА
УЧАСНИКА II ТУРУ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ РОБІТ

ШИФР РОБОТИ: «Впровадження лобізму»

ТЕМА НАУКОВОЇ РОБОТИ:

ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІЗМУ
В УКРАЇНІ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ	
ЛОБІЗМУ.....	5
1.1. Становлення лобізму та його основні функції.....	5
1.2 Основні види та аспекти лобізму.....	9
РОЗДІЛ 2 ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РОЗВИТКУ ЛОБІЗМУ.....	12
2.1 Світова практика розвитку лобізму.....	13
2.2 Аналіз стану розвитку лобізму в США.....	13
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	20
ЛОБІЗМУ В УКРАЇНІ.....	
3.1 Аналіз сучасного стану лобізму в Україні на законодавчому	20
рівні.....	
3.2 Рекомендації щодо впровадження державного регулювання	
лобізму в Україні.....	26
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Досвід країн світу свідчить, що влада не може існувати без підтримки громадськості. У цих умовах усе більш суттєвим комунікаційним засобом, без якого важко забезпечити інтереси громадськості та влади, стає лобізм. В умовах постійних перетворень вітчизняної політичної системи не можна не помітити процес конституювання інституту лобіювання, численні спроби його інституалізації та легалізації зацивілізованими зразками західних держав, а також з урахуванням міжнародних і європейських стандартів в цій сфері відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці взаємовідносин влади та груп інтересів, питанням регулювання лобістської діяльності в Україні та за її межами присвячені праці вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема О. Войнич [1], В. Головка [2], О. Карпенко [3], М. Недюхи [4], В. Самофалова [5], П. Толстих [6], В. Федоренко [7] та ін. Проте досі невирішеною частиною проблеми є чітке визначення об'єктів та суб'єктів лобістської діяльності, а також встановлення межі між лобізмом та корупцією.

Мета та завдання дослідження. Метою статті є теоретичне обґрунтування необхідності впровадження цивілізованого лобізму в Україні та розробка рекомендацій з удосконалення проекту закону «Про лобіювання».

Реалізація мети зумовила необхідність визначення і розв'язання наступних задач:

- досліджено теоретико-методологічні засади лобізму;
- проаналізовано основні аспекти та види лобізму;
- проведено дослідження світової практики розвитку лобізму;
- здійснено оцінку стану лобізму в США;
- аналіз сучасного стану лобізму в Україні на законодавчому рівні;
- розроблено рекомендації щодо впровадження державного регулювання лобізму в Україні.

Об'єктом дослідження є процес впровадження законодавчого лобізму в Україні.

Предметом дослідження є комплекс напрямів і методів впровадження цивілізованого лобізму в Україні.

Методи дослідження. Для розв’язання поставлених у науковій роботі завдань використано широкий набір теоретичних та емпіричних методів наукового пізнання: *теоретичного узагальнення* – при уточненні основних теоретико-методологічних засад лобізму; *наукової абстракції* – при визначенні позитивних та негативних аспектів лобізму; *аналізу і трансформації* – при дослідженні загальних витрат на лобістську діяльність в США в період 2016-2018 років; *статистичні методи порівняльного аналізу* – при аналізі кількості лобістських компаній США станом на 2018 р.; *синтезу* – при формуванні пропозицій щодо впровадження правового регулювання лобізму в Україні; *графічного зображення* – при наочному відображенні результатів дослідження.

Інформаційною та емпіричною базою наукової роботи є матеріали монографічних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених, ресурси мережі Internet. Джерелами первісної інформації є матеріали власних досліджень. Нормативно-правовою базою наукового дослідження є Закони України та США.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій до щодо впровадження лобізму в Україні шляхом удосконаленні проекту закону «Про лобіювання».

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність результатів дослідження полягає у розробці пропозицій щодо впровадження лобізму в Україні. Представлені у роботі розробки впровадженні у навчальний процес Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського при викладанні дисциплін: «Публічне управління та адміністрування» та «Державне управління» (Додаток А). Значущість отриманих наукових результатів підтверджується позитивними відгуками, які містяться в довідці про впровадження виконавчого комітету Кременчуцької міської ради Полтавської області від 13.01.2020 р. № 01-52/417 (Додаток Б).

Публікації: Публікації за тематикою роботи представлено у Додатку В.

Обсяг і структура роботи. У тексті роботи: 33 сторінки, 3 розділи, 6 таблиць, 7 рисунків, 26 літературних джерел, 5 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОНЯТТЯ ЛОБІЗМУ

1.1. Становлення лобізму та його основні функції

В умовах сьогодення значущість лобізму на політичній арені сучасності з кожним роком зростає. Лобізм набуває масового характеру, формується фінансована індустрія лобізму, окремі лобістські кампанії здобувають статус соціальних рухів. Сьогодні з точністю ніхто не може стверджувати, чи існують такі рішення, які ухвалювалися б представниками влади за відсутності впливу на них з боку зацікавлених осіб. Важко уявити, що великі економічні структури не намагалися вирішити частину своїх проблем за рахунок взаємодії з владою.

Підвищення ролі лобізму у політиці призводить до трансформації демократії від цивільного представництва до представництва інтересів. Трансформація зумовлена тим фактом, що з'являються нові й доволі впливові агенти політичного поля – групи інтересів, які впливають на владу, причому найчастіше здійснюючи власне прямий вплив. Лобізм і здійснювані в його межах політичні комунікації є тим феноменом, в якому і лобістами, і представниками влади задіюються найрізноманітніші комунікаційні ресурси.

Феномен лобізму за своєю суттю – явище в чистому вигляді комунікаційне, оскільки він ґрунтується на впливі та домовленостях. Комунікативний характер лобізму одержав визнання навіть у юриспруденції: так, у законодавчих актах, що регулюють лобізм у США, починає фігурувати поняття «лобістської комунікації» [8].

У сучасній науковій літературі присутнє і визначення лобізму в суто бізнесовому аспекті, як вплив бізнесу на законодавчі органи влади. Таким чином, лобіювання здійснюється у власних економічних інтересах, або в бізнес інтересах клієнта. Взаємовідносини бізнесу і влади є одним із найактуальніших явищ лобізму. Побудова системи взаємодії бізнесу з державними органами здійснюється через інструменти PR і GR (Government Relations) [8].

Лобізм виступає основним механізмом функціонального представництва інтересів, впливу на органи влади. Саме таке представництво, з огляду на тенденцію на тенденцію до технологізації сучасної політики, є найбільш ефективним способом представництва інтересів [9]. Однією з визначальних складових систем представництва інтересів є лобізм, яким називають широко визнаний засіб формального і неформального впливу груп інтересів на владні структури з метою прийняття необхідних їм рішень; цілеспрямований вплив політичних і соціальних сил на законодавчі, виконавчі і державні органи влади з метою задоволення своїх інтересів.

В умовах сьогодення лобізм виступає особливою системою і практикою організації окремих груп суспільства шляхом цілеспрямованого впливу на органи законодавчої та виконавчої влади; це діяльність юридичних і фізичних осіб у відношенні органів державної влади з метою надання впливу на виконання останніми своїх повноважень, передбачених законодавством; це тиск на владу, на людей, що приймають рішення, з боку різного роду угруповань, або так званих груп тиску, що роблять в інтересах цих монополій вплив на законодавців і державних чиновників на користь того чи іншого рішення при прийнятті законів, розміщення урядових замовлень .

Науковці по різному трактують поняття «лобізм» наприклад Д. Виговський зазначає, що це ознака демократичності суспільства: він не з'являється там, де влада відсутня зовсім, або носить виключно номінальний характер [8], В. Нестерович зазначає, що лобізм як цілеспрямований легальний вплив на органи державної влади та місцевого самоврядування, а також на їх посадових осіб, спрямований на них від імені іншої особи, організації або групи .

Лобізм виник вперше в США, де лобістська діяльність з 1946 регулюється федеральним законом [11]. Відповідно до вищезазначеного, лобіювання – навмисне встановлення зв'язків з будь-якою посадовою особою або службовцем будь-якого виконавчого відомства від імені іншої сторони з наміром вплинути на прийняття вигідних офіційних рішень [8].

Отже, лобізм – це встановлення контактів і передача повідомлень (особами, що не є громадянами, що діють від свого власного імені), адресованих представникам влади з наміром впливати на їхні рішення. Основні функції лобізму зображено на рис.1.1.

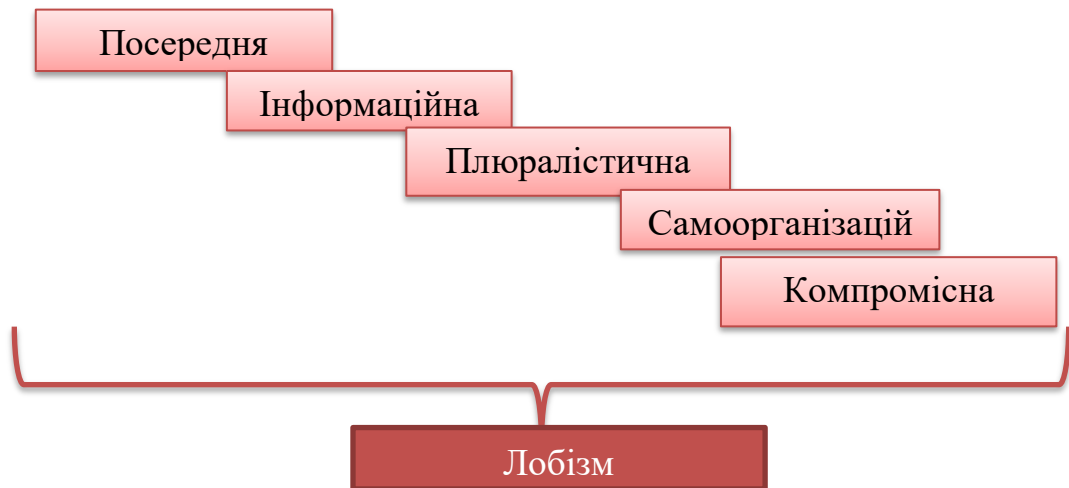

Рисунок – 1.1 Основні функції лобізму

Сформовано автором на основі джерела [11]

Отже, відповідно до рис. 1.1 зазначено основні функції лобізму, посередня функція є зв'язком між громадянами та державою, оскільки лобісти представляють інтереси різних соціальних суб'єктів у владних структурах суспільства; попередня функція тісно переплітається з інформаційною, оскільки посередництво полягає передусім в обміні інформацією. Функція посилення самоорганізації громадянського суспільства. Лобізм є необхідним інститутом громадянського суспільства громадян. Враховуючи те, що держава в умовах становлення ринкових відносин все більше залишає чимало зі своїх позицій у сфері захисту інтересів різноманітних соціальних груп і верств, цей вакуум повинен бути заповнений відповідними структурами громадянського суспільства. Функція досягнення компромісу, тобто взаємного урівноваження та примирення різних інтересів [12]. Отже, аналізуючи функції лобістської діяльності визначено, що вміло скоординований лобістський процес дозволить

створити противаги конфліктам, що назрівають, під час прийняття управлінських рішень. Окрім того, аналіз функцій лобізму дозволяє провести чітку межу між лобізмом та іншими негативними явищами, такими як: корупція, хабарництво, шантаж, протекціонізм тощо [9].

Таким чином, категорія лобізму в сучасних умовах позначає і професію, і цілеспрямовану діяльність, і технологію. По суті, лобізм – це механізм узгодження корпоративних інтересів суспільних груп з пріоритетами державної політики. Тому прозорість лобістської діяльності має пряму залежність від чіткого визначення стратегії державного розвитку. Структура явища включає три основних компоненти: об'єкт – органи державної влади, здебільшого законодавчі та виконавчі; суб'єкт – суспільні групи, які усвідомили свій спільний інтерес і прагнуть його реалізувати (групи тиску); технології – методи здійснення комунікації між суб'єктом і об'єктом.

Із вищезазначеного поняття виокремлюється поняття «лобіст» – фізична особа, яка зареєстрована у встановленому порядку, від власного імені або в інтересах та на замовлення третіх осіб здійснює легітимний вплив на органи публічної влади, а також на їхніх посадових та службових осіб з метою участі у формуванні і реалізації державної політики. Виокремлюють три види лобістів рис 1.2.

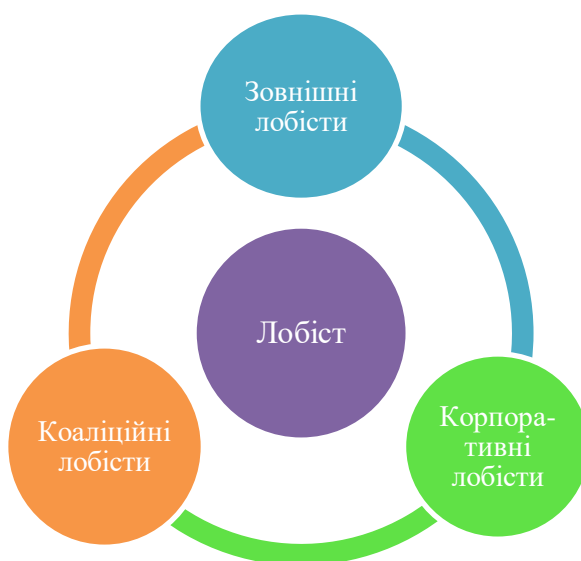

Рисунок 1.2 – Види лобістів

Сформовано автором на основі джерела [13]

Таким чином, відповідно до рис. 1.2 виокремлюють три види лобістів: зовнішні лобісти (працюють на правах вільних агентів та представляють інтереси фізичних і юридичних осіб); корпоративні лобісти (входять до штату підприємства, організації чи установи, де вони працюють, отримують фіксовану заробітну плату і здійснюють легітимний лобістський вплив лише в інтересах свого роботодавця); коаліційні лобісти (об'єднання і координація зусиль кількох суб'єктів у захисті спільних інтересів; передусім стосується малого і середнього бізнесу, які з економічних причин не в змозі самостійно конкурувати з фінансово-промисловими групами).

1.2 Основні види та аспекти лобізму

Лобізм може проявлятися у різних сферах та формах, відповідно маючи різні види. Наприклад, залежно від того, в якій гілці влади «вирішується питання», можна виділити лобізм: законодавчий; виконавчий; судовий.

Залежно від того, в якому управлінському рішенні досягаються цілі лобіювання, воно може поділятися на правотворне (лобізм в законодавчих органах через нормативні акти), прававозастосувальне та правоінтерпретаційне [2, с. 46]. Залежно від характеру інтересу, який «просувається», можна також виділяти політичний, соціальний, економічний, фінансовий, правовий та інші види лобізму. Залежно від того, на якому рівні проходить лобіювання інтересів, воно може поділятися на загальнодержавне (здійснюється в системі вищих органів державної влади та управління) та місцеве (здійснюється в республіканських, обласних органах).

Залежно від того, на чію користь «вирішується питання» або хто замовив його «вирішення», лобіювання може поділятися на:

лобіювання різноманітних соціальних структур: суспільних організацій, рухів, партій, груп тощо;

відомче лобіювання – це лобіювання міністерств та відомств, державних комітетів та інших установ;

регіональне лобіювання – це вплив на владу з боку представників республік, районів, областей, що прагнуть отримати певні дотації чи інші переваги від центральних органів державної влади;

іноземне лобіювання – це вплив іноземних груп тиску на ті чи інші державні органи з метою добитися від них певних рішень.

В умовах сьогодення лобізм займає значне місце в суспільстві, в табл.1.1 зазначено позитивні та негативні аспекти лобізму.

Таблиця 1.1 – Позитивні та негативні аспекти лобізму.

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
Лобізм до певної міри “конкурує” з органами державної влади, змушуючи їх постійно перебувати “у формі”, надає їм динамічності та гнучкості	Лобізм може стати інструментом задоволення іноземних інтересів за рахунок національних інтересів
Лобізм виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка або опозиція певному рішення чи законопроекту органів державної влади	Лобізм часто є провідником неправового впливу на владу. Тут треба говорити про його конкретні форми (корупція, хабарництво тощо), що підривають як фундамент влади, так і основи демократичного суспільства
Лобізм створює можливості для захисту інтересів меншості, виступаючи у специфічній формі політичного плюралізму	Лобізм може бути фактором захисту та розвитку націоналізму, відомчості тощо, посилювати крайні форми задоволення «спеціальних інтересів»
Лобізм надає додаткові можливості різноманітним соціальним недержавним структурам-асоціаціям для досягнення їхніх цілей	Лобізм містить загрозу розмиття владних устоїв суспільства, перетворюючи демократичні інститути на інструмент окремих груп.
Лобізм є також засобом активізації тих чи інших процесів у політиці, використовується як своєрідний соціально-політичний стимул, спрямований на реалізацію тих чи інших інтересів.	Лобістські заходи набирають у відповідних умовах форми соціальної несправедливості. Як показує соціальна практика західних країн, результативність лобізму великого бізнесу набагато вища (завдяки більшим фінансовим можливостям), ніж у інших груп та структур. Така ситуація, якщо стає правилом, може дестабілізувати обстановку, дисбалансувати інтереси та сприяти підвищенню напруженості.
Лобізм дає змогу розширити інформаційну базу політичних рішень, що приймаються, інформуючи відповідні державні органи про певні нагальні проблеми. Лобісти забезпечують органи державної влади інформацією стосовно ситуації на нижчому та інших суспільних рівнях, яка потім	Лобізм часто може блокувати справді потрібні управлінські рішення, перешкоджаючи задоволенню суспільно цінних інтересів. Лобізм часто може заважати стабільній та конструктивній державній політиці, спричиняючи, наприклад, постійне

Продовження таблиці 1.1

заслуховується на парламентських чи інших слуханнях, інформуючи законодавців про наявні проблеми. Лобіювання виступає у вигляді аргументації, механізму підготовки та прийняття відповідних актів.	«перекроювання» бюджету, часту зміну пріоритетів чи посилення позиції однієї гілки влади за рахунок послаблення іншої.
Лобізм можна розглядати і як ширший засіб для досягнення компромісів, засіб взаємного врівноваження та примирення різноманітних інтересів. Загально визнано, що лобістські групи, відстоюючи часом абсолютно діаметрально протилежні інтереси своїх замовників, сприяють збереженню своєї рівноваги різних політичних сил, знаходженню точок дотику та досягненню консенсусу при прийнятті політичних рішень, адже, зрештою, основа лобізму – це взаємовигідна співпраця.	Лобізм може використовуватись й у зовсім прозаїчних цілях – як інструмент збагачення окремих груп чи еліт.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [11]

Відповідно до табл. 1.1 лобізм, як і будь-який інший суспільний інструмент, може бути використаний як на благо усього суспільства, так і для задоволення вузькопартійних чи групових інтересів. Для того, щоб лобізм давав користь усьому суспільству, необхідні певні умови: реальність влади демократичних інститутів та норм, економічна та політична стабільність, свобода засобів масової інформації, стабільне громадянське суспільство тощо.

Таким чином, по-перше, лобізм – це встановлення контактів та передавання повідомлень, адресованих представникам влади з наміром впливати на їхні рішення у вигідному для певної групи напрямку. Він є явищем, характерним для суспільств з розвинутою демократичною системою правління, означаючи відкритість та розвиненість системи представництва інтересів в суспільстві. По-друге, маючи багато позитивних рис, лобізм може бути використаний для збагачення певної групи, внаслідок власне такої практики термін “лобізм” і набув негативного смислового забарвлення. По-третє, лобізм здійснює важливі для суспільства функції, виступаючи посередником між суспільством та державою та привертаючи увагу владних органів до актуальних питань [13].

РОЗДІЛ 2

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РОЗВИТКУ ЛОБІЗМУ

2.1. Світова практика розвитку лобізму

На сьогоднішній день у світовому законодавстві в системі політичної комунікації вже сформовано доволі чітке уявлення про лобіювання і форми його унормування. Тому, можна вважати правомірним визначення лобіювання як інституту політичної системи, що становить механізм впливу приватних і громадських організацій, політичних партій тощо на процес ухвалення парламентських рішень (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Розвиток лобійської діяльності у світі

Країна	Характеристика
США	Лобізм є професією, що закріплена на законодавчому рівні. В «Акті про відкрите лобіювання» терміном «лобіст» визначається особа, яку найнято клієнтами за фінансову або іншу винагороду задля надання послуг, що включають більше ніж один лобістський контакт. Сьогодні у законодавстві США лобіювання чітко визначене та витлумачене. Тут недвозначно вказані умови, за яких організація чи окрема особа вважаються лобістом із фінансової та податкової точки зору, визначені умови реєстрації, регламентовано, які засоби впливу на урядовців дозволені, а які переслідуються законом. В останньому законодавчому акті США щодо лобізму звітність лобістів про свою діяльність поставили у більш жорсткі рамки: регламентовано лобізм з боку «груп інтересів» іноземних держав тощо.
Німеччина	Немає єдиного федерального закону про лобістську діяльність. Таку діяльність регламентує низка правових актів, що зумовлено специфікою політичної системи цієї держави. Основним об'єктом лобіювання у Німеччині є уряд на чолі з федеральним канцлером: приблизно 3/4 всіх законопроектів базується на проектах, що розробляються урядом, а також адміністраціями різних рівнів. Безпосередня взаємодія між групами інтересів та державно-адміністративним апаратом тут, як правило, має форму консультацій. Для цього при урядових інституціях діють різноманітні ради, комісії, комітети, які не мають визначеного юридичного статусу, а тому не потребують для свого створення або ліквідації жодних адміністративних процедур. Це робить такі організації однією з найзручніших форм контакту «груп інтересів» з урядом.
Франція	Пішли шляхом створення відповідної структури – спеціального інституту соціально-економічної ради, яка має чіткий юридичний статус, виконує роль своєрідного лобістського парламенту. Залишаються неврегульованими питання про те, які лобістські групи можуть і повинні бути представлені в цьому органі, яким чином враховувати зміни існуючих в країні лобістських груп.
Голандія	
Австрія	

Продовження таблиці 2.1

Росія	Як, зрештою, і в інших пострадянських країнах, лобізму формально нема. Тобто законодавча база як така фактично відсутня. Але процес ініціювання кроків щодо її створення вже розпочато. Ряд депутатів – членів Комітету в справах суспільних об'єднань Державної Думи внесли на розгляд проект закону «Про регулювання лобістської діяльності у федеральних органах державної влади». Відповідно до законопроекту, право провадити кулуарні переговори з представниками влади, схилиючи їх до прийняття корисних для деяких організацій рішень, має бути законно надане людям, які займаються цією справою.
Україна	Як і в інших пострадянських країнах, відбуваються інтенсивні процеси інституціоналізації груп інтересів, артикуляції й боротьби за їх реалізацію. Особливими умовами цього процесу є перехідний характер економічної, політичної і правової систем. У період транзиту від тоталітаризму до демократії перерозподіл власності й влади служить головним об'єктом нових групових інтересів, що консолідують нові й старі еліти. Це й визначає їх боротьбу між собою.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [14]

Отже, аналізуючи табл. 2.1 можна визначити, що найбільш розвинену країну в сфері лобізму можна вважати – США. Саме тому логічно подальше дослідження здійснити на прикладі США. Відповідь може бути передбачуваною, оскільки дану державу вважають країною з найрозвинутішим соціальним та політичним інститутом лобізму, а значить, її досягнення в цьому процесі можуть бути корисними для розвитку відповідної системи в інших країнах світу, включаючи й Україну.

2.2. Аналіз стану розвитку лобізму в США

Підтвердженням того, що в США лобізм є затребуваним і популярним інститутом, є статистика, хоча останнім часом в країні витрати на лобістів скорочуються. Вчені пояснюють це тим, що підвищення витрат на групи впливу співпадає з виборами президента чи проміжними парламентськими виборами. Кількість зареєстрованих лобістів в США в період 2016-2018 рр., зображено на рисунку 2.1.

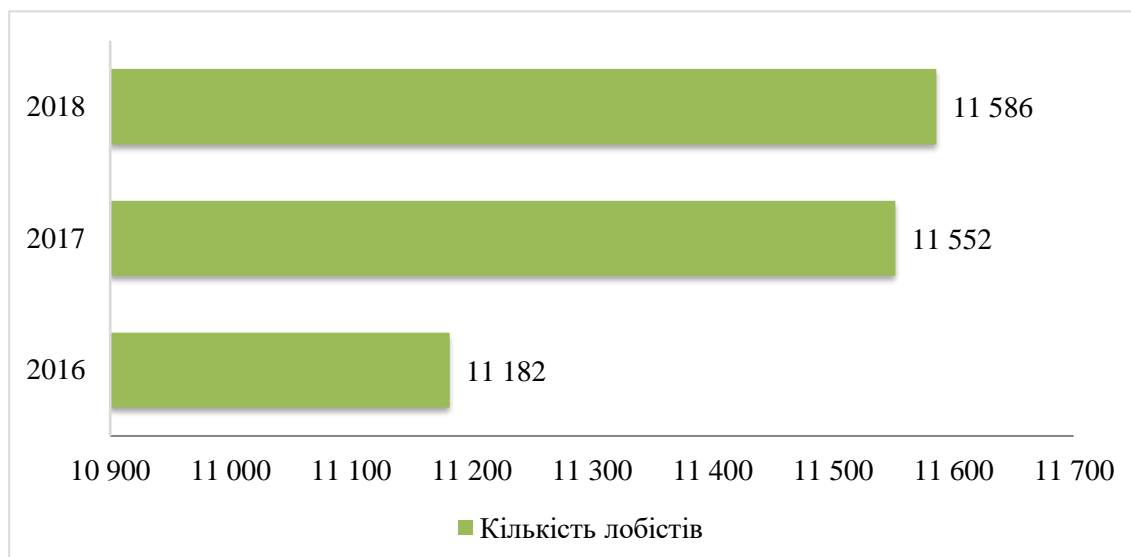

Рисунок 2.1 – Кількість лобістів в США у 2016-2018 рр.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [15]

Отже, проаналізувавши статистику вказану у рис. 2.1, визначено, що в період з 2016-2018 рр. кількість лобістів збільшилося на 3,61%. Даний показник вказує на сприятливе середовище для розвитку лобістської діяльності в США. Загальні витрати на лобістську діяльність в США в період 2016-2018 рр. зображено на рис.2.2.

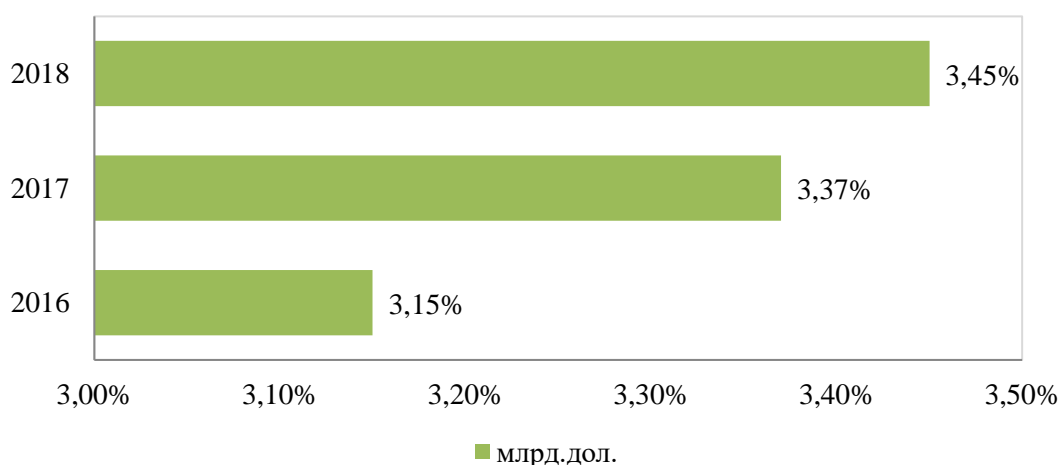

Рисунок 2.2 – Загальні витрати на лобістську діяльність в США у 2016-2018 рр.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [15]

Отже, аналізуючи рис.2.2 визначено, що витрати на лобістську діяльність збільшуються у вказаний період на 9,5 %. Проте така динамічність не є статичною, так наприклад у 2015 році витрати на лобістську діяльність становили – 3,23 млрд.дол, а відповідно до рисунку у 2016 р. – 3,15, спостерігається зменшення витрат, це пов'язано з президентськими виборами.

Лобізм США функціонує як у державному секторі, так і в приватному, оскільки згідно з законом США лобізмом можуть займатися, як фізична особа, так і лобістські компанії. Щодо лобістських компаній то в США станом на 2018 р., близько 20 зареєстрованих компаній, статистика зареєстрованих фірм та їх доходи у % зображено на рис. 2.3.

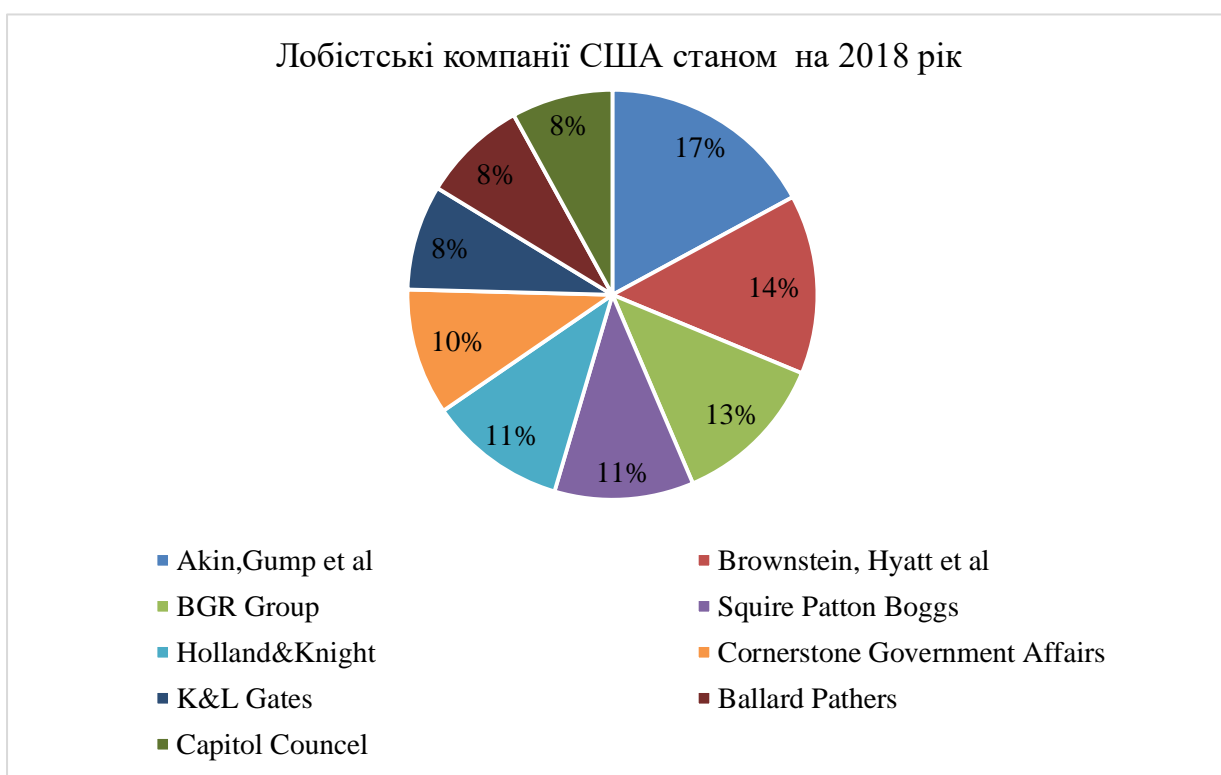

Рисунок 2.3 – Лобістські компанії США станом на 2018 р.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [15]

Отже, аналізуючи рис. 2.3 визначено, що відповідно до 10 перших обраних лідируючих компаній загальна сума витрат за 2018 р. становить – 182,97 млн.дол.США. Станом на 2018 р. найбільше витрачаються кошти на лобіювання в США в галузі здоров'я, статистика фінансування галузей зображено на рис. 2.4.

Аналізуючи статистику в рис.2.4 визначено, що галузь лобіювання оборони та працевлаштування в США фінансується найменше.

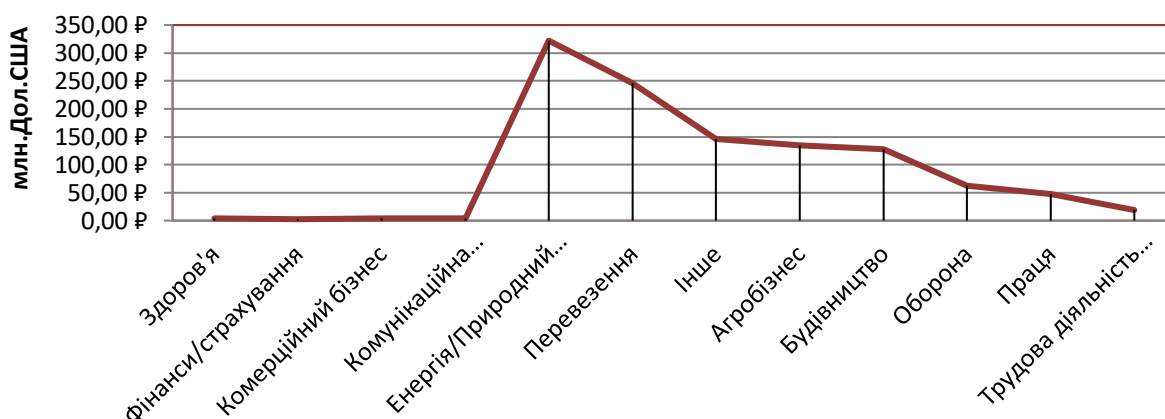

Рисунок 2.4 – Витрати на лобіювання в США за 2018 р.

Джерело: сформовано автором на основі джерела [16]

Щодо компаній, які залучають лобістів для просування своїх інтересів то в 2018 році 5 найбільшій технологічних компаній витратили на лобіювання урядовців понад 64 млн доларів табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Найбільші технологічні компанії, які використовують лобізм за 2018 р.

Компанія	Витрачені кошти (млн.дол.)	Ціль лобіювання
Google	21,2	В порівнянні з 2017(18 млн.дол) роком, сума витрачених коштів значно зросла, в основному кошти були направлені на лобіювання по таким напрямленням, як кібербезпека, захист даних, конфіденційність, інтернет-реклама, правила світової торгівлі та імміграції, хмарні обчислення.
Amazon	14,2	Основні напрями впливу на урядовців щодо питань хмарних обчислень, захист даних.
Facebook	12,6	Кошти направлені на лобіювання урядовців по таким питанням, як кібербезпека, прозорість онлайн реклами, шифрування.
Microsoft	9,5	Витрати на лобіювання в сфері використання шифрування, імміграція та податкова реформа.
Iphone	6,6	

Джерело: сформовано автором на основі [17]

Отже, аналізуючи табл. 2.2 то усі компанії у 2018 р. витратили більше коштів на лобіювання інтересів компанії в порівнянні з 2017 р. Це пов'язано з тим, що технологічні компанії зіткнулись з обвинуваченням конфіденційності та розкриття інформації про те, що Росія використовувала платформи соціальні мережі та подробиці новини для того щоб вплинути на президентські вибори у 2016 р. в США. Витрати також вказують на те, що протягом 2018 р. Вашингтон звернув свою увагу на конфіденційність та збір даних. Сенаторами-демократами було представлено новий законопроект, згідно з яким технологічні компанії будуть відповідати за захист особистих даних так само, як банки та охорона здоров'я.

Щодо становлення лобізму в державному секторі, то така динамічність, у лобістській діяльності пов'язана з тим, що США – одна з небагатьох країн де лобізм легалізований. Тому, постає завдання проаналізувати хронологію законодавчого забезпечення США, що зображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Хронологія законодавчого забезпечення США

Рік	Закон
1946	Прийнятий «Закон про реєстрацію лобістської діяльності». У цьому документі зроблена спроба надати юридичне трактування поняттям «лобізм» та «лобіст», були визначені суб'єкти лобістської діяльності, процедури реєстрації лобістів та форми їх звітності. Пізніше, виходячи з того, що даний закон не був бездоганним (відсутність широкого трактування суб'єктів лобіювання звужувало коло останніх, тому що просування лобістських інтересів можливе було лише між лобістом та членом Конгресу США. Це залишало поза юридичним регулюванням лобістські відносини в інших органах влади), правова база в подальшому продовжувала удосконалюватись.
1995	Прийнятий «Закон про розкриття лобістської діяльності». У ньому прописана вимога обов'язкової реєстрації фірм, які надають послуги в лобістській діяльності, проведена конкретизація понятійного апарату лобізму. У вищеобговорюваному законі був введений та інтерпретований спеціальний термін «охоплююча посадова особа виконавчих органів влади», і процес регулювання лобіювання був розповсюджений не тільки на
2007	У 2007 р. американський Конгрес розпочинає радикальну реформу лобістського законодавства. У зв'язку з численними корупційними скандалами вищий законодавчий орган США проголосував за введення більш жорсткого контролю за всіма формами лобістської діяльності. Це було закріплено «Актом 2007 року про чесне керівництво та відкритий уряд». Закон вводить шокквартильне обов'язкове надання до секретаріату Сенату відомостей про клієнтів та суми гонорарів лобістів, а також забороняє представникам законодавчої та виконавчої гілок влади США отримувати будь-які подарунки, послуги та оплату від лобістів або

Продовження таблиці 2.2

	іноземних представників. В «Акті 2007 року про чесне керівництво та відкритий уряд» також було прописано доручити міністерству юстиції створити загальнодоступну безкоштовну базу даних на «іноземних агентів» та забезпечити розміщення усієї інформації на них у цій базі протягом 48 годин з часу їхньої реєстрації.
--	---

Джерело: сформовано автором на основі [11]

На сьогоднішній день всі штати США нормативно регулюють діяльність лобістів. Відповідне регулювання вперше з'явилося в 1980 р. в законодавстві штату Масачусетс, а останнім штатом став штат Пенсільванія. Найголовнішим, на що акцентують увагу в кожному штаті, є умови реєстрації лобістів. В одних штатах вимагають реєстрацію до початку будь-якої діяльності з лобіювання, в інших штатах вимагають від лобістів реєструватися в найкоротші строки після початку відповідної діяльності. Відрізняється в штатах і регулювання лобістської діяльності. Наприклад, у Вайомінгу лобістами називають тільки тих осіб, хто взаємодіє з законодавчою гілкою влади. У штаті Флорида регулюються взаємовідносини лобістів з законодавчою і виконавчою владою.

У США фінансування кампаній є одним з основних стимулів у лобіюванні, тому в штаті Флорида був прийнятий закон, який не мав аналогів на федеральному рівні. Він не дозволяє особам, які роблять внески у виборчі фонди кандидатів на державні посади, в подальшому укладати контракти зі штатом. Це дозволило розмежовувати політичні та економічні інтереси.

Отже, лобізм в США, виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка чи опозиція певному законопроекту, здійснюється вплив на політику. Лобізм у цій ситуації є свого роду суперником бюрократії. Враховуючи, що держава усе більше і більше поступається своїми позиціями у сфері захисту інтересів різних соціальних груп і шарів. Лобістські групи виконують функцію посередництва між громадянами і державою. Це посередництво має місце, головним чином, в сфері обміну інформацією. Безпосередньо пропущене через інтерес знання самих громадян, сконцентроване в лобістських структурах, іноді

виявляється набагато більш важливим, як з точки зору формальної точності, так і з точки зору легітимності рішень, що приймаються [11].

Це доводить, що лобізм, в ідеалі, не є одностороннім процесом. Групи тиску досягають зиску для себе, але й забезпечують прийнятні умови сприйняття суспільством і певними групами населення законів, що приймаються, і державних заходів.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІЗМУ В УКРАЇНІ

3.1 Аналіз сучасного стану лобізму в Україні на законодавчому рівні

На сьогоднішній день Україна перебуває на шляху політично-правових перетворень, пов'язаних з прийняттям важливих управлінських рішень та реформ. Для України явище лобізму у сфері державного управління є недостатньо зрозумілим і потребує подальшого дослідження. В Україні відсутнє законодавче регулювання лобізму, не налагоджений діалог між державою і суспільством. В умовах сьогоднішньої в Україні відсутнє безпосереднє законодавче регулювання лобістської діяльності. Проте існує певна законодавча база для достатньо широкого поля для лобіювання [18] табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Законодавча база, що сприяє розвитку лобізму в Україні

Нормативно-правовий документ	Лобіювання
Закон України «Про звернення громадян»[19]	Цей закон забезпечує громадянам України можливості для участі в управлінні державними й громадськими справами, для впливу на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, для обстоювання своїх прав і законних інтересів. Серед інших ефективних способів обстоювання інтересів та цілеспрямованого впливу на органи державної влади для прийняття необхідних певній групі правових положень є лобізм.
Закон України «Про статус народного депутата України» [20]	У даній статті визначено морально-етичних взаємин депутатів між собою, а також відносин між депутатами і виборцями, депутатами і третіми особами, депутатами і працівниками Апарату Верховної Ради України. У своїй діяльності парламентар повинен дотримуватись загальноновизнаних норм моралі, зберігати власну гідність, поважати честь і гідність народних депутатів, посадових осіб та громадян, утримуватись від дій, що компрометують його самого, виборців та парламент.

Продовження таблиці 3.1

<p>Конституція України:</p> <p>Стаття 69. Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.</p> <p>Стаття 84. Засідання Верховної Ради України проводяться відкрито. Закрите засідання проводиться за рішенням більшості від конституційного складу Верховної Ради України.</p> <p>Стаття 34. Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань.</p> <p>Стаття 36. Громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.</p>	<p>Дані статті сприяють розвитку лобізму в Україні.</p>
--	---

Джерело: сформовано автором на основі джерел [19, 20,]

Окрім вищевкладених нормативних документів, також є відповідні законодавчі напрацювання у галузі лобіювання серед них: Проект Закону України «Про лобіювання в Україні» від 13 квітня 1999 р. №3188, внесений до Верховній Раді України народним депутатом І. Шавровим [21]; Проект Закону України «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України» від 3 листопада 1999 р. №3188-1, внесений до Верховної Ради України народним депутатом України І. Гринівим; Проект Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади» (не внесений до Верховної Ради України, оприлюднений серед загалу 25 вересня 2003 р. А. Ткачуком через мережу Інтернет)[21]; Проект Закону України «Про лобізм» від 21.02.2017 р. 1852-VIII, внесений колективом народних депутатів, проект відкликано [22].

В Україні можна виділити два види лобізму – тіньовий та публічний. Тіньовий лобізм відбувається приховуваний контакт зацікавленої сторони з

собою, яка приймає важливі рішення. В результаті з'являються законодавчі документи чи рішення, здатні забезпечити вигоду окремій людині чи певній групі замовників. Публічний лобізм відмінний тим, що він представляє інтереси цілих галузей і сфер економічної діяльності, є загальнонаціональний за своєю природою.

В порівнянні з Розділом 2, в якому проводиться аналіз розвитку лобізму в США, в Україні відсутній такий цивілізований лобізм так як, лобізм ще не став найважливішим елементом узгодження інтересів у суспільстві, інструментом зворотного зв'язку між державою і суб'єктами економічної діяльності. Саме тому необхідно розвивати лобістську діяльність в Україні за двома основними факторами рис. 3.1.

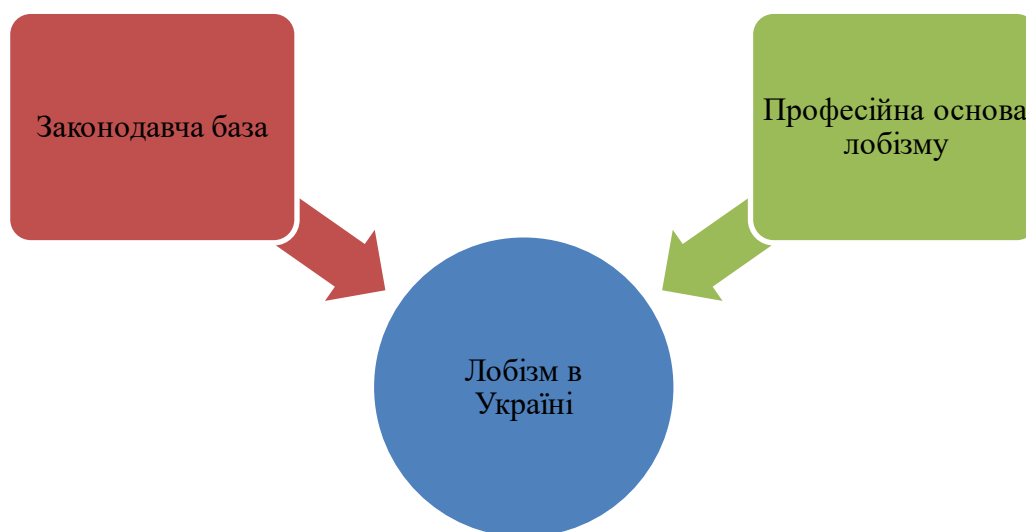

Рисунок 3.1 – Фактори розвитку лобістської діяльності в Україні

Джерело: сформовано автором [18]

Отже, для розвитку лобізму в Україні необхідно, створити законодавчу базу, а також «поставити» лобістську діяльність на професійну основу. Проте, слід зауважити, що із прийняттям нормативно-правових документів щодо здійснення «легального» лобізму, «тіньовий» лобізм ще протягом довгих років може користуватись попитом. Причиною розвитку «тіньового» лобізму є особливість політичного режиму в Україні, серед таких особливостей є:

відсутність чіткого розуміння цілей державної політики – відсутність осмисленої і цілеспрямованої волі, окремі частини державного механізму залишаються якби залишені самі на себе і стають легкою здобиччю найбільш могутніх груп тиску, приміром, тих же самих олігархів;

слабка і неефективна держава не зацікавлена в об'єктивній інформації про стан справ в економіці – відмова від «економічного барометра» провокує лобістів на відхід у «тінь» і створює ґрунт, впровадження у життя всіх атрибутів демократичної держави;

у переході до цивілізованого лобіювання в Україні є боротьба із корупційними схемами відстоювання інтересів. Багато справ, які за змістом були корупційними, але не мали відповідних інтерпретацій у законах, були призупинені «за відсутністю складу злочину». Тобто, майже весь «тіньовий» лобізм в Україні начебто за змістом є корупцією, а «складу злочину», як правило немає. Однак, тіньовий лобізм і корупція не є тотожними поняттями.

У відмінностях «тіньового» лобізму та корупції першочергове значення має не те, що отримує у обмін на прийняття рішення чиновник або політик, і навіть не юридична оцінка цих дій, а саме засоби, за допомогою яких просуваються інтереси. Якщо корупційне діяння не передбачає «тіньового» ініціювання змін у законодавстві, то «тіньовий» лобізм тому й відрізняється від корупції, що він досягається шляхом прийняття нормативних актів. Нормами закону він використовує як інструмент досягнення своїх цілей, наприклад, невинуватих пільг. Така точка зору методологічно дуже важлива, бо дає можливість для постановки завдання – демократизації лобізму. Між «тіньовим» лобізмом та корупцією неможливо поставити знак абсолютної рівності [18].

Лобізм залежить від соціальних, економічних та політичних умов оскільки є соціальним явищем. Лобізм, як повноцінний інститут з'являється лише за наявності таких основних передумов:

існування великого різноманіття інтересів у суспільстві, яке виникає внаслідок його соціальної диференціації та «спеціалізації»;

розширення доступу до влади, важелів прийняття економічних та політичних рішень. Окрім того, лобізм у сучасному його розумінні був би неможливий без розвинених інститутів демократії, дії у суспільстві принципів політичного плюралізму, гласності, конкуренції та рівності можливостей. Лобізм є актуальним у зв'язку з тим, що влада об'єктивно не в змозі задовольнити своєчасно та у повному обсязі всі інтереси відразу і виникає проблема черговості, пріоритету їх здійснення.

В умовах сьогодення лобізм в Україні має досить специфічну форму. Специфічність українського лобізму полягає в тому що існує абсолютно нехарактерний для інших країн процес «завоювання» політичних партій національним бізнесом. У цьому можна побачити хоч і не цілком західну, але єдино можливу форму захисту бізнесу в умовах становлення країни.

Найбільш рентабельним було і залишається в Україні кабінетне лобіювання. Слово «кабінетне» є похідним від скорочення «Кабмін». Постанова Кабінету Міністрів України є більш ефективним засобом, ніж закон. Вона вступає в силу з моменту підписання і не проходить трьох читань у Верховній Раді України. Вартість такого документу для замовника значно нижча.

На сьогоднішній день в Україні основним методом лобіювання у Кабінеті Міністрів України є «коридорний лобізм», метою якого є, насамперед, в проштовхуванні потрібного та відмови від прийняття непотрібного рішення. В апаратній ієрархії офіційні посади і реальна ступінь впливу на процес прийняття рішень не співпадають. Саме тому за розташуванням сил на ключових посадах та ступенем їх впливу на керівництво, включаючи навіть осіб, які не входять до офіційної номенклатури, уважно слідкують учасники процесу лобіювання [18]. Треба враховувати і той факт, що лобістські можливості різних груп інтересів далеко не однакові. Як відомо, імовірність реалізації інтересів тих або інших груп залежить від комплексу можливостей, якими ця група і члени групи володіють. У число найбільш істотних можливостей входять: близькість до особи або організації, що ухвалює рішення; наявність коштів, достатніх для всього комплексу дій, що забезпечують реалізацію інтересу; можливість впливу на

засоби масової інформації. Оцінюючи всі можливості фахівці зазначають, що лобістський потенціал організацій прямо пропорційний економічному значенню галузі або господарської одиниці, яку вони представляють.

Для детальної розробки правових актів про лобіювання потрібен тривалий час і пряме втручання держави. Таке втручання полягає у створенні нормативної бази для лобізму і певних органів взаємодії влади з бізнесом (суспільні і експертні ради, комітети з асоційованими членами від бізнесу тощо). Крім того має бути прийнята низка законів, регулюючих і обмежуючих лобістські впливи. Це закон про державну службу, законодавчі акти, що регулюють фінансування виборчих компаній, володіння і використання засобів масової інформації і багато інших. Лише на цій основі можливо прийняття закону про лобізм [24]. Тому на початковому етапі найправильніше буде взяти за основу цієї реформи в Україні законодавчий досвід країн з розвиненим інститутом лобізму.

Таким чином, лобізм займає важливе місце в механізмі демократії. Однак специфікою лобістського впливу є його потенційна непрозорість: і у можновладця, і у лобіста виникає спокуса облаштувати домовленість із максимально прийнятним результатом, а врахування вимог закону чи зважання на позицію громадськості можуть вимагати додаткових витрат. Тому настільки межа між лобізмом як прийнятним механізмом для демократії, і корупцією як злочинним зловживанням своїм владним становищем задля особистої вигоди є досить тонкою. І тому, відповідно, нагальною є потреба законодавчого регулювання лобізму, надання йому контрольованого з боку суспільства та держави спрямування [24].

3.2 Рекомендації щодо впровадження державного регулювання лобізму в Україні

В умовах сьогодення постає питання визначення подальшого розвитку законодавства України в розрізі інституціоналізації та легалізації інституту лобіювання з урахуванням позитивного правового досвіду США.

Також, слід зазначити, що відповідно до ст. 444 «Угоди про Асоціацію України з Європейським Союзом» Україна і ЄС беруть на себе зобов'язання по сприянню інституційного процесу розбудови організацій громадянського суспільства, в тому числі лобістської діяльності.

Відповідно до табл. 3.1, пп. 3.1, раніше вже були спроби законодавчого регулювання лобістської діяльності в органах державної влади, і до Верховної Ради вносилися проекти законів: «Про лобіювання в Україні», «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України», «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України». Однак жодну з ініціатив не було підтримано. Сьогодні ідея ухвалення спеціального закону про лобіювання знову обговорюється.

Останній законопроект № 5144 від 20.09.2016, який був включений до порядку денного 1852-VIII від 21.02.2017 у Верховній Раді України на 5 сесії VIII скликання, ініціаторами законопроекту «Про лобіювання» виступили –народні депутати, серед задекларованих завдань в законопроекті зазначалося про забезпечення реалізації конституційного права громадян брати участь в керуванні державними справами, зокрема, шляхом визначення правових основ лобіювання, а також мінімізація проявів корупції, корупційних діянь і злочинів у сфері службової діяльності в процесі прийняття органами державної влади, їх посадовими і службовими особами нормативно-правових актів.

Даний законопроект про лобіювання №5144-1 від 05.10.2016 р. (Додаток 4) було відкликано, саме тому постає завдання його проаналізувати, а також сформулювати певні рекомендації щодо удосконалення на основі досвіду США у сфері лобізму.

Таблиця 3.1 – Удосконалення державного регулювання лобізму України

Проект Закону «Про лобіювання»	Недоліки
<p>РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ</p> <p>Стаття 1. Визначення термінів</p> <p>Стаття 2. Сфера дії Закону</p> <p>Стаття 3. Правове регулювання лобізму</p> <p>Стаття 4. Принципи лобізму</p> <p>Стаття 5. Гарантії здійснення лобізму</p> <p>Стаття 6. Методи лобізму</p>	<p>У даному розділі відсутній єдиний підхід щодо питання стосовно суб'єктів, об'єктів, предметів, методів лобіювання; прав і обов'язків суб'єктів лобістських правовідносин; порядку створення, реєстрації та акредитації лобістів; форми контролю за діяльністю лобістів; відповідальності лобістів за порушення законодавства тощо.</p>
<p>РОЗДІЛ II. НАБУТТЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВА НА ЛОБІЗМ</p> <p>Стаття 7. Набуття статусу суб'єкта лобізму</p> <p>Стаття 8. Відносини між суб'єктом та об'єктом лобізму</p> <p>Стаття 9. Орган реєстрації суб'єктів лобізму</p> <p>Стаття 10. Єдиний реєстр лобістів України</p> <p>Стаття 11. Втрата статусу суб'єкта лобізму</p> <p>Стаття 12. Лобізм актів індивідуальної дії</p> <p>Стаття 13. Відповідальність суб'єкта та об'єкта лобізму</p>	<p>У данному розділі законодавець позбавляє можливості представляти свої законні інтереси кримчан і донеччан. Це є прямим обмеженням за територіальною ознакою, і отже, така норма не може бути наявною в українському законодавстві. Також поза увагою законодавців залишилися й громадські організації, асоціації та профспілки, які нині і створюються з метою представлення інтересів своїх членів.</p> <p>Об'єктом маніпуляції також є прописана норма про обов'язкову фіксацію будь-яких зустрічей і переговорів між лобістом та представником влади. Проблема тут не лише у фіксації, а й також і в обов'язковій публікації цих матеріалів у реєстрі. Ця норма порушить принципи комерційної конфіденційності підприємств, а також створить ґрунт для маніпуляцій. Одним з негативних моментів підготовленого законопроекту є й занадто низький розмір мита за внесення суб'єкта лобіювання у відповідний реєстр – всього одна мінімальна зарплата, що призведе до появи натовпу людей, які отримують відповідні «ліцензії», хоча на практиці і не вестимуть лобістської діяльності.</p>
<p>РОЗДІЛ III. ЗАСАДИ САМОВРЯДУВАННЯ ЛОБІСТІВ</p> <p>Стаття 14. Засади самоврядування лобістів</p> <p>Стаття 15. Асоціація лобістів України</p> <p>Стаття 16. Органи Асоціації лобістів України</p> <p>Стаття 17. З'їзд лобістів регіону</p> <p>Стаття 18. Рада лобістів регіону</p> <p>Стаття 19. Голова ради лобістів регіону</p> <p>Стаття 20. Ревізійна комісія</p> <p>Стаття 21. З'їзд лобістів України</p> <p>Стаття 22. Рада лобістів України</p> <p>Стаття 23. Голова Ради лобістів України</p> <p>Стаття 24. Контроль Міністерства юстиції України за діяльністю суб'єктів лобізму</p>	<p>Даний законопроект також повинен включати в себе зміни законодавства про статус осіб, які займають виборні посади, статус органів публічної влади щодо обов'язків відповідних органів та посадових осіб у відносинах із лобістами, процесуальних механізмів здійснення лобіювання у відповідних органах, збільшення відкритості органів публічної влади та їх посадових осіб у тому числі з метою більш ефективного громадського контролю за лобістською діяльністю у цих органах, встановлення відповідальності за порушення законодавства у сфері регулювання лобістської діяльності.</p>

Продовження таблиці 3.2

РОЗДІЛ IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	Запровадження законодавчого регулювання лобістської діяльності має взаємопов'язуватись із комплексним удосконаленням актикорупційного законодавства.
--	--

Джерело: сформовано автором на основі [25]

Отже, проаналізувавши проект Закону «Про лобіювання», пропонується такі заходи для удосконалення та впровадження лобізму в Україні на законодавчому рівні:

включити до законопроекту такі санкції як офіційне письмове попередження про порушення закону, скасування акредитації лобіста та безпосередньо скасування реєстрації лобіста, які мають застосовуватись у разі недотримання лобістом вимог закону;

підвищити розмір мита за внесення суб'єкта лобіювання у відповідний реєстр, з метою більшого надходження до бюджету коштів, а також з метою обмеження людей, які не займаються лобістською діяльністю;

розробити ефективний механізм взаємодії влади та бізнесу, що спростить роботу для бізнесу, а також потенційних інвесторів, що дозволить перейти на якісно новий етап комунікації;

з метою запобігання «тіньового» лобізму та корупційних схем необхідно удосконалити антикорупційне законодавство, а саме встановити якісно нові стандарти етики та поведінки публічних службовців, регулювання дієвого механізму запобігання виникненню конфлікту інтересів, розширенням законодавчих гарантій участі населення у прийнятті рішень органами публічної влади.

Отже, відсутність в Україні унормованих правових механізмів лобізму створює передумови для існування «тіньового» лобізму, що посилює існуючі в суспільстві та державі корупційні ризики і загрози. Про необхідність прийняття законодавчого акту щодо врегулювання лобістських відносин свідчать і європейські вимоги, і досвід країн розвиненої демократії. Сфера дії цього акту повинна бути розповсюджена не лише на закони України та постанови Верховної Ради, а на нормативно-правові акти та їх проекти всіх органів публічної влади, що мають статус суб'єктів нормотворення, за винятком обмежень, встановлених законом.

ВИСНОВОК

Виконане наукове дослідження дозволяє сформулювати ряд висновків і пропозицій теоретичного, прикладного і методичного змісту основні з яких зводяться до наступного:

1. Досліджено теоретико-методологічні засади лобізму. В умовах сьогодення значущість лобізму на політичній арені сучасності з кожним роком зростає. Лобізм набуває масового характеру, формується фінансована індустрія лобізму, окремі лобістські кампанії здобувають статус соціальних рухів. Сьогодні з точністю ніхто не може стверджувати, чи існують такі рішення, які ухвалювалися б представниками влади за відсутності впливу на них з боку зацікавлених осіб.

2. Проаналізовано основних аспектів та види лобізму. Таким чином, по-перше, лобізм – це встановлення контактів та передавання повідомлень, адресованих представникам влади з наміром впливати на їхні рішення у вигідному для певної групи напрямку. Він є явищем, характерним для суспільств з розвинутою демократичною системою правління, означаючи відкритість та розвиненість системи представництва інтересів в суспільстві.

3. Проведено дослідження світової практики розвитку лобізму. На сьогоднішній день у світовому законодавстві в системі політичної комунікації вже сформовано доволі чітке уявлення про лобіювання і форми його унормування. Тому, можна вважати правомірним визначення лобіювання як інституту політичної системи, що становить механізм впливу приватних і громадських організацій, політичних партій тощо на процес ухвалення парламентських рішень.

4. Здійснено оцінку стану лобізму в США. Лобізм в США, виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка чи опозиція певному законопроекту, здійснюється вплив на політику. Лобізм у цій ситуації є свого роду суперником бюрократії. Враховуючи, що держава усе більше і більше поступається своїми

позиціями у сфері захисту інтересів різних соціальних груп і шарів. Лобістські групи виконують функцію посередництва між громадянами і державою.

5. Проаналізовано сучасний стан лобізму в Україні на законодавчому рівні. На сьогоднішній день Україна перебуває на шляху політично-правових перетворень, пов'язаних з прийняттям важливих управлінських рішень та реформ. Для України явище лобізму у сфері державного управління є недостатньо зрозумілим і потребує подальшого дослідження. В Україні відсутнє законодавче регулювання лобізму, не налагоджений діалог між державою і суспільством. В умовах сьогодення в Україні відсутнє безпосереднє законодавче регулювання лобістської діяльності.

6. Розроблено рекомендації щодо впровадження державного регулювання лобізму в Україні. На основі проаналізованого теоретико-методологічного матеріалу, а також проекту закону «Про лобіювання» розроблено ряд рекомендацій для впровадження лобізму в Україні, серед яких:

- необхідно розробити санкції за порушення закону.
- підвищити розмір мита.
- розробити ефективний механізм взаємодії влади та бізнесу.
- удосконалити антикорупційне законодавство.

Отже, за результатом дослідження даного питання можна зробити висновок, що про необхідність прийняття законодавчого акту щодо врегулювання лобістських відносин свідчать і європейські вимоги, і досвід країн розвиненої демократії. Сфера дії цього акту повинна бути розповсюджена не лише на закони України та постанови Верховної Ради, а на нормативно-правові акти та їх проекти всіх органів публічної влади, що мають статус суб'єктів нормотворення, за винятком обмежень, встановлених законом. Крім того, потрібно запровадити сувору юридичну відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері лобістської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. О. Войнич. Комунікації інститутів ЄС з лобі-групами і громадянським суспільством. Міжнародні відносини серія «Політичні науки». 2017. № 17. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3334 (Дата звернення 21.12.2019)
2. В. Головка. Становлення лобізму в Україні: проблеми законодавчого регулювання. *Гуманітарний журнал*. 2012. №4. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn003/article/view/4939> (Дата звернення 21.12.2019).
3. Карпенко О. Про доцільність впровадження в Україні інституту цивілізованого лобізму державно-управлінських рішень. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2011. № 7. URL: <http://www.lvivacademy.com/visnik7/fail/karpenko.pdf> (Дата звернення 21.12.2019).
4. Недюха М. Лобізм як соціально-політичний феномен: сутність і засоби впливу. Віче. 2010. № 3. URL: <http://www.viche.info/journal/1857/> (Дата звернення 21.12.2019).
5. Самофалов В. Лобізм у США: досвід для України URL: <http://uaforeignaffairs.com/ua/blog/usi-blogi/view/article/lobizm-u-ssha-dosvidlja-ukrajini/> (Дата звернення 21.12.2019)
6. Толстых П. А. GR. Практикум по лоббизму в России. *Альпина Бизнес Букс*. 2007. С. 379.
7. Федоренко В. Л. Запровадження інституту лобіювання в Україні: законотворчі та державно-управлінські аспекти. Вісн. НАДУ. 2010. № 1. С. 205-213.
8. Д. Виговський. Суть лобізму як категорії політичної науки. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2008. № 20. URL: http://vlp.com.ua/files/09_76.pdf (Дата звернення 25.12.2019).
9. Пряхіна К. А., Скребкова К.С. Соціальні мережі: удосконалення правового регулювання передвиборної агітації. *Наукові записки Інституту*

законодавства Верховної Ради України. 2019. № 4. С. 145-153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2019_4_17.

10. Журба Ю.А., Гончаренко О.А. Лобізм:загальнотеоретичний аналіз. Актуальні проблеми вітчизняної юристпруденції. 2016. № 3. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/apvu_2016_3_4.pdf

11. Росенко М.І. Лобізм і його роль в діяльності сучасних парламентів. Шляхи удосконалення регламентації діяльності лобістів в парламенті України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=214>

12. Соколік Л.О. Лобіювання в процесі взаємодії публічної влади та бізнесу: теоретичний аспект. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/tppd_2013_13_7%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/tppd_2013_13_7%20(1).pdf) (Дата звернення 03.01.2020)

13. Законодавче регулювання лобістської діяльності. *Європейський інформаційно-дослідницький центр*. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28920.pdf> (Дата звернення 03.01.2020)

14. Взаємодія з державою та місцевою владою. веб-сайт: URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Marketynгу/Baluk/Lekcija_1_Pablik_rileishnz.pdf (Дата звернення 03.01.2020).

15. This statistic shows the number of registered active lobbyists in the United States from 2000 to 2019. *Statista*. веб-сайт: URL: <https://www.statista.com/statistics/257340/number-of-lobbyists-in-the-us/>

16. Top lobbying industries in the United States in 2018, by total lobbying spending. *Statista*. веб-сайт: URL: <https://www.statista.com/statistics/257364/top-lobbying-industries-in-the-us/>

17. Лобізм в США: які країни витрачають найбільше коштів для просування своїх інтересів (ІНФОГРАФІКА). *Mind*. веб-сайт: URL: <https://mind.ua/news/20187753-lobizm-v-ssha-yaki-krayini-vitrachayut-najbilshe-koshtiv-dlya-prosuvannya-svoyih-interesiv-infografika>

18. Піонтковська А.К., Лобізм: українські реалії та перспективи. Наукові розвідки з державного та муніципального управління. 2014. № 2. С. 319-332.

19. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

20. Про статус народного депутата України: Закон України від 17. 11. 1992 року № 2790-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

21. Про лобіювання в Україні: Закон України. Проект. 13.04.99. внесено Народним депутатом України Шаровим І.Ф. (Текст №3188)

22. Про правовий статус груп об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України: Закон України. Проект 03.11.99 внесено Народним депутатом України Ю.Сахном. Текст №3188-1.

23. Про вплив громадськості на прийняття нормативно- правових актів:Законопроект URL: <http://www.minjust.gov.ua/0/24398>

24. Шведа О.С. Сучасний стан та тенденції розвитку законодавства і практики України в контексті легалізації лобістської діяльності. *Думки експертів з права*. 2018. №7.С. 46-53.

25. Проект Закону про лобіювання №5144-1 від 05.10.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60191

ШИФР РОБОТИ «Впровадження лобізму»

Н.О.2.10 № 86-10/173
на № _____

Ректору Мазаракі А.А.
Київського національного
торговельно-економічного
університету

вул. Кіото 19
м. Київ, 02156

ДОВІДКА

про впровадження результатів наукової роботи

ШИФР РОБОТИ «Впровадження лобізму»

У науковій роботі студентки гр. ПУА-16-1 Скрєбковій К.С. вирішено актуальне завдання щодо розробки заходів для впровадження лобізму в Україні. У роботі визначено актуальність впровадження лобізму в Україні; оцінено та удосконалено існуючий проект закону «Про лобіювання».

Представлені у роботі розробки впровадженні у навчальний процес Кременчуцькому національному університеті імені Михайла Остроградського при викладанні дисциплін: «Публічне управління та адміністрування» та «Державне управління».

Перший проректор

В.В. Никифоров

**ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КРЕМЕНЧУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

площа Перемоги, 2, м.Кременчук, 39600, тел.(0536) 73-00-34, факс (0536) 73-00-54
E-mail: gov@kremen.gov.ua, Web: www.kremen.gov.ua, Код ЄДРПОУ 04057287

13.02.2020 № 01-52/417

На № _____ від _____

**ШИФР РОБОТИ
«Впровадження лобізму»**

Відповідно до наданої Вами наукової роботи «Впровадження державного регулювання лобізму в Україні», де досліджується законопроекти щодо впровадження лобізму в Україні. На основі проаналізованих даних розроблено цілісну концепцію теоретичних і правових засад щодо впровадження лобізму в Україні.

Наукова новизна та запропонована методика роботи мають практичну цінність та перспективу подальшого впровадження в процесі роботи на державному, регіональному та місцевому рівні.

Заступник міського голови

Р. ПРОЦЕНКО

Наукові публікації

ШИФР РОБОТИ «Впровадження лобізму»

1. Соціальні мережі: удосконалення правового регулювання передвиборної агітації. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 4. С. 145-153;
2. Соціальні мережі як інструмент політичної діяльності. *Актуальні питання управління сталим розвитком у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи*: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. 25 – 26 жовтня 2018 р. Кременчук: Видавець СВД Олексієнко В.В., 2018. С.209-211.
3. Сучасні реалії лобізму в Україні. *Актуальні питання управління сталим розвитком у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи*: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 24 – 25 жовтня 2019 р. Кременчук: Видавець СВД Олексієнко В. В., 2019. С.28-30.

**проект
вноситься народними
депутатами України
Батенком Т.І.
Дубініним О.І.
Шевченком О.Л.
Шевченком В.Л.
Дідичем В.В.
Купрієм В.М.
Констанкевич І.М.**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про лобізм

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

Цей Закон визначає правові та організаційні засади здійснення лобізму в Україні, його мету та організаційні основи діяльності.

Цей Закон не порушує право громадян на складання петицій, висновків, звернень і скарг до органів публічної влади. Його норми не поширюються на неурядові організації, які мають статус громадських; суспільні чи професійні групи, які мають передбачене іншими законами право на участь у формуванні політики держави.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) договір про надання послуг з лобізму - правочин, що вчиняється між суб'єктом лобізму і замовником (замовниками) послуг з лобізму з метою здійснення представницьких функцій в інтересах замовника та за його рахунок перед органами державної влади України, органами місцевого самоврядування України, іншими суб'єктами владних повноважень України, їх посадовими та

службовими особами, депутатами усіх рівнів з метою прийняття рішень: законів, інших нормативно - правових актів, змін до них, за виключенням обмежень, встановлених цим Законом;

2) замовник послуг з лобізму – фізична або юридична особа, яка є стороною договору про надання послуг з лобізму, на замовлення якої суб'єкт лобізму за винагороду надає послуги з лобізму, за виключенням обмежень, встановлених цим Законом та іншими Законами України;

3) лобізм – професійна діяльність суб'єкта лобізму, спрямована на просування законів, інших нормативно-правових актів, їх проектів під час процесу розробки, прийняття, скасування або зміни їх органами державної влади України, органами місцевого самоврядування України, іншими суб'єктами владних повноважень України, їх посадовими та службовими особами, депутатами усіх рівнів; представництво та захист інтересів замовника послуг з лобізму;

4) об'єкт лобізму – органи державної влади України, органи місцевого самоврядування України, інші суб'єкти владних повноважень України, їх посадові та службові особи, депутати усіх рівнів за виключенням обмежень, встановлених цим Законом.

Не є об'єктом лобізму:

- Президент України;
- судова гілка влади України, окрім питань поліпшення доступу до правосуддя; судді, окрім голів відповідних судів з питань, віднесених до їх компетенції;

- суб'єкти владних повноважень, які здійснюють керівництво створеними відповідно до законодавства збройними формуваннями, самі збройні формування, розвідувальні органи, правоохоронні органи, окрім питань підвищення правової та соціальної захищеності працівників та службовців таких формувань та органів або підвищення їх професійного рівня чи матеріально-технічного забезпечення, підвищення захисту конституційних прав та свобод громадян України, іноземців та осіб без громадянства на території України;

5) предмет лобізму – нормативно-правові акти та їх проекти органів державної влади України, органів місцевого самоврядування України, інших суб'єктів владних повноважень України, за виключенням обмежень, встановлених цим Законом; постанови Пленумів судів з питань узагальнення застосування законодавства України;

Не є предметом лобізму:

- Конституція України;
- нормативно-правові акти Президента України;
- зовнішньо та внутрішньо - політична діяльність України, що суперечить Закону України «Про засади зовнішньої та внутрішньої політики»;

- національна безпека та національні інтереси України, в т.ч. в інформаційному просторі та кіберпросторі, за визначенням, наведеним в Законі України «Про основи національної безпеки України»;

- діяльність законних збройних формувань, розвідувальних органів, правоохоронних органів, окрім питань підвищення правової та соціальної

захищеності працівників та службовців таких формувань та органів або підвищення їх професійного рівня чи матеріально-технічного забезпечення, питань підвищення захисту конституційних прав та свобод громадян України, іноземців та осіб без громадянства на території України;

- діяльність, спрямована на зниження рівня свободи слова в Україні;

- діяльність, за ознаками, що підпадає під дію Кримінального кодексу України;

- діяльність, що суперечить моральним засадам суспільства за українським законодавством;

- мовні та релігійні питання;

- акти індивідуальної дії.

б) послуги з лобізму – діяльність суб'єкта лобізму щодо представництва та захисту інтересів замовника послуг з лобізму, що здійснюється шляхом взаємодії суб'єкта лобізму з органами державної влади України, органами місцевого самоврядування України, іншими суб'єктами владних повноважень України, їх посадовими та службовими особами, депутатами усіх рівнів з метою прийняття рішень під час процесу розробки, прийняття, скасування або зміни ними нормативно-правових актів чи спонукання до прийняття нормативно-правових актів, розроблених замовником та/або власних нормативно-правових актів;

7) суб'єкт лобізму (лобіст) – будь-яка фізична особа - громадянин України, яка постійно проживає в Україні протягом не менше п'яти років, або юридична особа - резидент України, зареєстрована в установленому законодавством порядку, за виключенням обмежень, встановлених цим Законом.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на правовідносини, що виникають між замовниками послуг з лобізму, суб'єктами лобізму, органами державної влади України, органами місцевого самоврядування України, іншими суб'єктами владних повноважень України, їх посадовими та службовими особами, депутатами усіх рівнів, а також на правовідносини, що виникають у зв'язку із набуттям та втратою особою статусу суб'єкта лобізму.

Стаття 3. Правове регулювання лобізму

1. Правовідносини, що виникають між суб'єктом лобізму та органами державної влади України, органами місцевого самоврядування України, іншими суб'єктами владних повноважень України, їх посадовими та службовими особами, депутатами усіх рівнів під час процесу розробки, прийняття, скасування або зміни ними нормативно-правових актів з метою відстоювання інтересів замовника послуг з лобізму регулюються Конституцією України та цим Законом.

Стаття 4. Принципи лобізму

1. Лобізм здійснюється з дотриманням таких принципів:

1) верховенства права – здійснення лобізму з урахуванням того, що людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності державних органів;

2) законності – здійснення лобізму у порядку та відповідно до вимог, встановлених законом;

3) прозорості та відкритості – надання лобістами вичерпної, об'єктивної, достовірної інформації про свою діяльність;

4) добросовісності - спрямованості дій лобістів на добросовісне відстоювання інтересів замовників послуг з лобізму, заборони представництва лобістами одночасно інтересів двох і більше конкуруючих між собою замовників послуг з лобізму, якщо це може спричинити конфлікт інтересів за визначенням згідно відповідних договорів про надання послуг з лобізму;

5) добровільності – лобізм здійснюється за взаємною згодою замовника послуг з лобізму та лобіста.

6) рівності – лобізм здійснюється без надання привілеїв суб'єктам лобізму чи обмежень їх у правах, передбачених цим Законом.

Стаття 5. Гарантії здійснення лобізму

1. Здійснення лобізму гарантується:

1) обов'язком органів державної влади України, органів місцевого самоврядування України, інших суб'єктів владних повноважень України, їх посадових та службових осіб, депутатів усіх рівнів взаємодіяти з суб'єктами лобізму у порядку, визначеному цим Законом, невтручанням у законну діяльність суб'єктів лобізму;

2) вільним доступом суб'єктів лобізму до приміщень органів державної влади України, органів місцевого самоврядування України, інших суб'єктів владних повноважень України у порядку, визначеному законодавством;

3) відкритістю, публічністю та доступністю інформації про лобізм як з боку об'єктів лобізму так і з боку суб'єктів лобізму та їх замовників.

Стаття 6. Методи лобізму

1. До методів лобізму належать:

1.1. право пропонування до прийняття об'єктом лобізму нового нормативно-правового акту та/або зміни, скасування діючого нормативно-правового акту;

1.2. право розповсюдження через засоби масової інформації, Інтернет пропозицій з їх обґрунтуванням щодо необхідності прийняття об'єктом лобізму нового нормативно-правового акту та/або зміни, скасування діючого нормативно-правового акту;

1.3. право участі у розробці проектів нормативно-правових актів;

1.4. право контакту та зустрічі суб'єктів лобізму з об'єктами лобізму;

1.5. право безперешкодного доступу, за попереднім повідомленням, а у випадках, передбачених законодавством - акредитацією, на засідання виборних органів чи їх комітетів, їх виконавчих органів; на засідання інших суб'єктів владних повноважень, на яких розглядається питання, що є предметом договору про надання послуг з лобізму; до приміщень, в т.ч. адміністративних, в яких відбувається зустріч суб'єкта лобізму щодо предмета лобізму із депутатами, посадовими чи службовими особами органів державної влади та місцевого самоврядування.

Таке право не розповсюджується на режимні та секретні об'єкти;

1.6. право виступу та висловлення своєї думки перед органами місцевого самоврядування, суб'єктами владних повноважень на засіданнях комітетів, комісій тощо щодо питань, на які спрямована діяльність суб'єкта лобізму.

За дозволом виборчого органу України право виступу та висловлення своєї думки щодо питань, на які спрямована діяльність суб'єкта лобізму на засіданнях сесій таких органів.

1.7. обов'язок об'єкта лобізму взаємодіяти з суб'єктами лобізму у порядку, визначеному цим Законом.

РОЗДІЛ II. НАБУТТЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ПРАВА НА ЛОБІЗМ

Стаття 7. Набуття статусу суб'єкта лобізму

1. Особа набуває прав, визначених цим Законом, з моменту внесення відомостей про неї до Єдиного реєстру лобістів України.

2. Не може бути суб'єктом лобізму:

2.1. фізична особа, постійне місце перебування чи проживання якої є не Україна або перебування чи проживання якої на території України за останні п'ять років перед реєстрацією суб'єктом лобізму становить менше 183 дні у хоча б в одному із п'яти років;

2.2. фізична особа, постійне місце перебування чи проживання якої є тимчасово окупована територія України або територія проведення антитерористичної операції чи протягом 10 років після деокупації або завершення антитерористичної операції;

2.3. фізична особа, що є в засновниках юридичних осіб (власником будь-якої кількості акцій (часток, паїв)), які зареєстровані на тимчасово окупованій території України або території проведення антитерористичної операції або таких, що зареєстровані на іншій території України, але здійснюють свою діяльність на тимчасово окупованій території України або території проведення антитерористичної операції, або є пов'язаними особами таких осіб, або протягом 10 років після деокупації чи завершення антитерористичної операції або виходу із засновників таких юридичних осіб;

2.4. фізична особа, що є в засновниках юридичних осіб - власником будь-якої кількості акцій (часток, паїв) та/або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є резидент держави, визнаної Верховною Радою України

державою-агресором, чи держава, визнана Верховною Радою України державою-агресором, або є пов'язаними особами таких осіб, або протягом 10-ти років з моменту припинення дії до країни - агресора статусу «агресор»;

2.5. фізична особа, що є в засновниках юридичних осіб - власником будь-якої кількості акцій (часток, паїв), в засновниках яких є фізична чи юридична особа, яка не може бути суб'єктом лобізму згідно ч. 2 цієї статті або є пов'язаними особами таких осіб;

2.6. фізична особа, зазначена у статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»;

2.7. фізична особа, визначена у п.2.6. ч.2 ст. 7 цього Закону протягом одного року після припинення діяльності;

2.8. фізична особа, що має непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість;

2.9. фізична особа, притягнута до відповідальності за корупційні діяння;

2.10. фізична особа, визнана судом недієздатною чи обмежено дієздатною;

2.11. фізична особа, не зареєстрована в установленому цим законом порядку;

2.12. юридична особа, в засновниках якої є резидент іншої держави або резидент держави - Україна, але такий, що не може бути суб'єктом лобізму згідно ч. 2 цієї статті, або кінцевим бенефіціарним власником (контролером) якої є особа, яка не може бути суб'єктом лобізму згідно ч. 2 цієї статті або є пов'язаними особами таких осіб.

3. Не може бути замовником послуг лобізму особа - резидент держави не Україна, яка підпадає під критерії, встановлені частинами 2.2 - 2.5, 2.8 - 2.11 цієї статті.

Стаття 8. Відносини між суб'єктом та об'єктом лобізму

1. Відносини між суб'єктом лобізму та об'єктом лобізму відбуваються у спосіб, передбаченим цим Законом та Законом України «Про звернення громадян».

2. Зустрічі між суб'єктом лобізму та об'єктом лобізму проводяться:

- публічно;

- конфіденційно, з використанням аудіо та/або відеозапису, та/або складенням протоколу зустрічі за підписом суб'єкта та об'єкта лобізму.

3. Зустрічі між суб'єктом лобізму та об'єктом лобізму без дотримання норм ч. 2 цієї статті не є лобізмом.

4. Суб'єкту лобізму забороняється блокувати або перешкоджати діяльності об'єкту лобізму шляхом використання лобістами прав, наданих цим Законом, та/або шляхом організації масових акцій протесту щодо предмета лобізму.

Стаття 9. Орган реєстрації суб'єктів лобізму

1. Органом реєстрації суб'єктів лобізму є Міністерство юстиції України.

Стаття 10. Єдиний реєстр лобістів України

1. З метою збирання, зберігання, обліку та надання інформації про суб'єктів лобізму Міністерством юстиції України ведеться Єдиний реєстр лобістів України (надалі - Реєстр), який є відкритим, доступним та безоплатним.

2. Ведення Реєстру здійснюється відповідно до цього Закону та Положення про Єдиний реєстр лобістів України, що розробляється та затверджується Міністерством юстиції України.

3. Реєстр ведеться державною мовою з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до державних стандартів, що забезпечує його сумісність і взаємодію з іншими інформаційними системами та мережами.

4. Програмне забезпечення Реєстру повинно забезпечувати:

- автоматизацію процесу реєстрації та інших реєстраційних дій та відтворення його процедур;

- заповнення та друк форми заяви;

- ідентифікацію заявників, які подають документи для реєстрації в електронній формі, з використанням електронного цифрового підпису та альтернативних електронному цифровому підпису засобів ідентифікації таких заявників;

- контроль за повнотою внесення записів до Реєстру та проведенням реєстраційних дій;

- пошук взаємозв'язків між юридичними особами та їхніми засновниками (учасниками), кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами), у тому числі кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) засновника, керівниками юридичних осіб, візуалізацію всіх прямих та непрямих зв'язків;

- ведення реєстраційних справ в електронній формі та створення їх електронного архіву;

- інформаційну взаємодію між Реєстром та інформаційними системами державних органів;

- захист даних згідно із законом;

- виконання в повному обсязі функцій адміністратора бази даних Реєстру (накопичення, аналіз даних, актуалізація та обробка даних, права доступу тощо);

- вільного та захищеного від стороннього втручання третіх осіб доступу суб'єкта лобізму до Реєстру для внесення відомостей, передбачених п.п.5.5 (поточні дані) цієї статті.

- проведення інших операцій, визначених цим Законом.

5. До Реєстру вносяться наступні відомості осіб, які відповідають вимогам статті 7 цього Закону:

5.1. при реєстрації:

5.1.1. найменування організації, країна реєстрації, веб-сайт, відомості про організаційно-правову форму, органи управління, керівник, сфера діяльності, відомості про засновників та учасників юридичної особи та відомості про кінцевих бенефіціарів;

5.1.2. адреса та контактний номер телефону головного офісу суб'єкта лобізму;

5.1.3. персональні дані фізичних осіб, що займаються лобізмом - прізвище, ім'я та по-батькові, адреса фактичного місця проживання та контактний номер телефону фізичних осіб - суб'єкта лобізму;

5.1.4. інші відомості, передбачені Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань»;

5.2. поточні дані:

5.2.1. інформація про договір лобізму, за виключенням відомостей про оплату таких послуг (об'єкт лобізму за договором; замовник послуг лобізму (адреса, засоби зв'язку); сфера інтересів замовника послуг з лобізму; предмет лобізму); аудіо та/або відео матеріали зустрічей із об'єктом лобізму, та/або копія протоколу зустрічей; коротка інформація про кінцевий/остаточний результат послуг лобізму.

6. Суб'єкт лобізму зобов'язаний один раз на рік підтверджувати свій статус суб'єкта лобізму у Реєстрі.

7. Реєстрація суб'єкта лобізму в Реєстрі та зміна відомостей про нього здійснюється Міністерством юстиції України відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

8. За реєстрацію суб'єкта лобізму в Реєстрі вноситься плата у розмірі однієї мінімальної заробітної плати.

9. За підтвердження в Реєстрі статусу суб'єкта лобізму вноситься плата у розмірі однієї мінімальної заробітної плати.

10. Внесення до Реєстру поточних відомостей є безоплатним.

11. У всіх інших випадках плата здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

12. Відомості Реєстру є відкритими для безоплатного доступу.

Стаття 11. Втрата статусу суб'єкта лобізму

1. Суб'єкти лобізму втрачають право на лобізм з моменту внесення Міністерством юстиції України до Реєстру запису про припинення права на лобізм.

2. Підставою для внесення Міністерством юстиції України запису про припинення права на лобізм можуть бути виключно:

2.1. подання суб'єктом лобізму до Міністерства юстиції України заяви про припинення здійснення лобізму;

2.2. смерть фізичної особи чи ліквідація юридичної особи - суб'єктів лобізму;

2.3. у разі настання подій, що унеможливають реєстрацію суб'єкта лобізму, передбачених ч.2 ст. 7 цього Закону;

2.4. в інших випадках, передбачених цим Законом.

Стаття 12. Лобізм актів індивідуальної дії

1. Суб'єкт лобізму має право лобіювати акти індивідуальної дії із дотриманням усіх його прав та обов'язків, передбачених цим Законом.

2. Об'єкт лобізму при лобіюванні суб'єктом лобізму актів індивідуальної дії не зобов'язаний проводити зустрічі із суб'єктом лобізму та обговорювати проекти рішень з цих питань та/або припинити контакти з суб'єктом лобізму з цих питань без пояснень.

3. У разі прийняття рішення об'єктом лобізму започаткувати процедуру обговорення актів індивідуальної дії із суб'єктом лобізму, об'єкт лобізму зобов'язаний дотримуватися прав такого суб'єкта та виконувати обов'язки згідно із цим Законом.

Стаття 13. Відповідальність суб'єкта та об'єкта лобізму

1. Недотримання вимог ч.1 ст.8 цього Закону об'єктом лобізму має наслідком відповідальність, передбачену Законом України «Про звернення громадян».

2. Недотримання вимог ч.2 ст.8 цього Закону об'єктом лобізму носить ознаки корупційних діянь.

3. Недотримання вимог ч.2 та ч.4 ст.8 цього Закону суб'єктом лобізму є підставою для втрати статусу суб'єкта лобізму строком на один рік.

4. Неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірних даних щодо укладання договорів про надання послуг з лобіювання та/або не підтвердження статусу суб'єкта лобізму більше ніж три місяці є підставою для втрати статусу суб'єкта лобізму строком на один рік.

РОЗДІЛ III. ЗАСАДИ САМОВРЯДУВАННЯ ЛОБІСТІВ

Стаття 14. Засади самоврядування лобістів

1. Самоврядування лобістів ґрунтується на принципах виборності, гласності, підзвітності та обов'язковості для виконання лобістами рішень органів самоврядування лобістів.

2. Брати участь у роботі органів самоврядування лобістів та бути обраними до їх складу можуть лише лобісти, відомості про яких внесено до Єдиного реєстру лобістів України.

Стаття 15. Асоціація лобістів України

1. З метою забезпечення реалізації завдань самоврядування лобістів може утворюватися Асоціація лобістів України як некомерційна професійна організація, що об'єднує всіх лобістів України.

2. Асоціація лобістів України є юридичною особою та діє через організаційні форми самоврядування лобістів, передбачені цим Законом.

3. Асоціація лобістів України:

1) представляє лобістів у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями;

2) захищає професійні права лобістів;

3) забезпечує високий професійний рівень та розвиток лобістів;

4) забезпечує престижність професії лобіста;

5) організовує перевірку оприлюднених фактів, що принижують честь і гідність, ділову репутацію лобістів, та вживає заходів щодо їх спростування;

6) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

4. Асоціація лобістів України утворюється з'їздом лобістів України та не може бути реорганізована. Асоціація лобістів України може бути ліквідована лише на підставі закону.

5. Статут Асоціації лобістів України затверджується з'їздом лобістів України та є її установчим документом.

6. З моменту державної реєстрації Асоціації лобістів України її членами стають усі лобісти, інформація про яких внесена до Єдиного реєстру лобістів України.

7. Лобіст стає членом Асоціації лобістів України з дня внесення інформації про нього до Єдиного реєстру лобістів України.

8. Лобіст зобов'язаний сплачувати членські внески Асоціації лобістів України.

9. У разі припинення діяльності лобіста припиняється і його членство в Асоціації лобістів України.

10. Бюджет Асоціації лобістів України формується за рахунок сплати лобістами членських внесків, а також надходжень від іншої діяльності відповідно до статутних документів Асоціації лобістів України.

Встановлення органами самоврядування лобістів інших обов'язкових внесків, не передбачених цим Законом, забороняється.

Стаття 16. Органи Асоціації лобістів України

1. Органами Асоціації лобістів України є:

1) з'їзд лобістів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя);

2) рада лобістів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя);

3) голова ради лобістів регіону;

4) Рада лобістів України;

5) Голова Ради лобістів України;

6) ревізійна комісія;

7) з'їзд лобістів України.

2. Асоціація лобістів України може утворювати інші органи, необхідні для виконання повноважень, визначених цим Законом.

Стаття 17. З'їзд лобістів регіону

1. З'їзд лобістів регіону скликається радою лобістів регіону за потреби, але не рідше одного разу на рік. З'їзд лобістів регіону може бути скликано також за пропозицією Ради лобістів України або не менше 10 відсотків загальної кількості лобістів регіону, офіс яких розташований у відповідному регіоні.

2. Інформація про з'їзд лобістів регіону, питання порядку денного з'їзду розміщуються на веб-сайті Асоціації лобістів України.

3. Порядок організації та проведення з'їзду лобістів регіону визначається Радою лобістів України.

4. З'їзд лобістів регіону вважається повноважним, якщо в його роботі беруть участь більше половини лобістів, офіс яких розташований у відповідному регіоні. У разі якщо перший з'їзд не відбувся у зв'язку з відсутністю кворуму, повторний з'їзд вважається повноважним, якщо на ньому присутні не менше 30 відсотків лобістів, офіс яких розташований у відповідному регіоні.

5. До повноважень з'їзду лобістів регіону належать:

1) обрання голови та членів ради лобістів регіону, дострокове відкликання їх з посад;

2) розгляд та затвердження звітів ради лобістів регіону, голови ради лобістів регіону;

3) контроль за діяльністю регіональних органів, утворених Асоціацією лобістів України;

4) здійснення інших повноважень, визначених Асоціацією лобістів України.

6. З'їзд лобістів регіону приймає рішення шляхом голосування більшістю голосів учасників з'їзду.

7. Вибори голови та членів ради лобістів регіону проводяться шляхом рейтингового таємного голосування, список претендентів яких формується в єдиному бюлетені.

Стаття 18. Рада лобістів регіону

1. У період між з'їздами лобістів регіону функції самоврядування лобістів у регіоні виконує рада лобістів регіону.

2. Голова та члени ради лобістів регіону обираються з'їздом лобістів регіону з числа лобістів, офіс яких розташований у відповідному регіоні.

3. Строк повноважень ради лобістів регіону становить три роки. Одна й та сама особа не може бути головою або членом ради лобістів регіону більш як два строки поспіль.

4. Кількість членів ради лобістів регіону становить три особи та може бути збільшена на підставі відповідного рішення Ради лобістів України.

5. На першому засіданні члени ради лобістів регіону за пропозицією голови ради обирають із свого складу заступника голови та секретаря ради.

Голова, заступник голови, секретар, члени ради лобістів регіону можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням з'їзду лобістів регіону.

6. Рада лобістів регіону:

- 1) представляє лобістів регіону;
- 2) формує порядок денний, скликає та забезпечує проведення з'їзду лобістів регіону;
- 3) забезпечує виконання рішень з'їзду лобістів регіону, здійснює контроль за їх виконанням;
- 4) сприяє забезпеченню гарантій діяльності лобістів, захисту їхніх професійних і соціальних прав;
- 5) розпоряджається коштами та майном відповідно до затвердженого кошторису;
- 6) забезпечує діяльність регіональних органів, утворених Асоціацією лобістів України;
- 7) здійснює інші повноваження відповідно до рішень з'їзду лобістів регіону, Ради лобістів України, з'їзду лобістів України.

7. Засідання ради лобістів регіону є повноважним, якщо в його роботі беруть участь більше половини її членів. Рішення на засіданнях ради лобістів регіону приймаються шляхом голосування більшістю голосів від загальної кількості її членів.

8. Голова, заступник голови, секретар ради лобістів регіону можуть отримувати за свою роботу винагороду, розмір та порядок виплати якої встановлюються Радою лобістів України.

9. Члени ради лобістів регіону одночасно є делегатами лобістів регіону на з'їзд лобістів України.

10. Рада лобістів регіону є юридичною особою. Повноваження і порядок роботи ради лобістів регіону визначаються положенням про раду лобістів регіону, яке затверджується Радою лобістів України.

Стаття 19. Голова ради лобістів регіону

1. Голова ради лобістів регіону представляє раду в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, перед громадянами.

2. Голова ради лобістів регіону забезпечує скликання та проведення засідань ради лобістів регіону, організовує і забезпечує ведення діловодства ради лобістів, вчиняє інші дії, передбачені положенням про раду лобістів регіону, рішеннями з'їзду лобістів регіону, ради лобістів регіону, Ради лобістів України, з'їзду лобістів України, а також організовує діяльність регіональних органів, утворених Асоціацією лобістів України.

3. Голова ради лобістів регіону є за посадою членом Ради лобістів України.

Стаття 20. Ревізійна комісія

1. Для здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю Асоціації лобістів України та її органів діє ревізійна комісія.

Ревізійна комісія підконтрольна і підзвітна з'їзду лобістів України.

2. Голова та члени ревізійної комісії обираються з'їздом лобістів України строком на два роки з числа лобістів. Кількість членів ревізійної комісії визначається з'їздом лобістів України.

Голова та члени ревізійної комісії можуть бути достроково відкликані з посади за рішенням з'їзду лобістів України.

Голова та члени ревізійної комісії не можуть одночасно входити до складу інших органів Асоціації лобістів України.

3. За результатами перевірок ревізійна комісія складає висновки, які подає на розгляд та затвердження з'їзду лобістів України.

Стаття 21. З'їзд лобістів України

1. Вищим органом самоврядування лобістів є з'їзд лобістів України.

2. Лобістів на з'їзді лобістів України представляють делегати, які є членами рад лобістів регіонів.

3. З'їзд лобістів України скликається Радою лобістів України не рідше одного разу на два роки.

4. З'їзд лобістів України також може бути скликано на вимогу Міністерства юстиції України або не менше 10 відсотків загальної кількості членів Асоціації лобістів України, або не менше однієї третини рад лобістів регіонів.

Рада лобістів України зобов'язана скликати та організувати проведення з'їзду лобістів України протягом 30 днів з дня отримання вимоги про скликання з'їзду лобістів України.

5. Про день, час і місце початку роботи з'їзду лобістів України та про питання, що виносяться на обговорення, Рада лобістів України повідомляє всіх членів рад лобістів регіонів не пізніше як за 14 днів до дня початку роботи з'їзду, а також розміщує цю інформацію на веб-сайті Асоціації лобістів України.

6. З'їзд лобістів України є правомочним, якщо у його роботі беруть участь більше половини делегатів, які представляють більшість рад лобістів регіонів.

7. З'їзд лобістів України:

1) обирає Голову та заступників Голови Ради лобістів України і достроково відкликає їх з посад;

2) затверджує статут Асоціації лобістів України та вносить зміни до нього;

3) затверджує Кодекс професійної етики лобістів;

4) утворює Раду лобістів України та ревізійну комісію;

5) призначає чотирьох членів Кваліфікаційної комісії та чотирьох членів Дисциплінарної комісії;

6) затверджує Положення про Раду лобістів України, Положення про ревізійну комісію;

7) розглядає та затверджує звіти Ради лобістів України, висновки ревізійної комісії та звіти інших органів, утворених Асоціацією лобістів України;

8) затверджує кошториси Асоціації лобістів України, її органів, а також звіти про їх виконання;

9) здійснює інші повноваження відповідно до цього Закону.

8. Рішення з'їзду лобістів України приймаються шляхом голосування більшістю голосів делегатів, які беруть участь у з'їзді.

Стаття 22. Рада лобістів України

1. У період між з'їздами лобістів України функції самоврядування лобістів здійснює Рада лобістів України.

Повноваження і порядок роботи Ради лобістів України визначаються цим Законом та Положенням про Раду лобістів України, що затверджується з'їздом лобістів України.

Рада лобістів України підконтрольна і підзвітна з'їзду лобістів України.

2. До складу Ради лобістів України входять за посадою голови рад лобістів регіонів та Голова і два заступники Голови Ради лобістів України, які обираються з'їздом лобістів України шляхом рейтингового таємного голосування, список претендентів яких формується в єдиному бюлетені.

Секретар Ради лобістів України обирається Радою лобістів України із складу членів Ради лобістів України.

3. Строк повноважень Голови, заступників Голови, секретаря і членів Ради лобістів України становить три роки. Одна й та сама особа не може бути Головою, заступником Голови, секретарем або членом Ради лобістів України більш як два строки поспіль.

4. Голові, заступникам Голови Ради лобістів України з'їздом лобістів України або двома третинами голосів членів Ради лобістів України може бути висловлено недовіру.

Оголошення недовіри Голові або заступникам Голови Ради лобістів України має наслідком їх переобрання.

Секретар Ради лобістів України може бути достроково відкликаний з посади за рішенням Ради лобістів України.

5. Рада лобістів України:

1) формує порядок денний, скликає та забезпечує проведення з'їзду лобістів України;

2) забезпечує виконання рішень з'їзду лобістів України;

3) затверджує положення про з'їзд лобістів регіону, раду лобістів регіону та інші регіональні органи у разі їх утворення Асоціацією лобістів України;

4) забезпечує діяльність органів, утворених Асоціацією лобістів України;

5) встановлює розмір та порядок сплати членських внесків Асоціації лобістів України;

6) бере участь у розробленні та погоджує проекти нормативно-правових актів, визначені цим Законом;

7) приймає рішення про внесення Міністерству юстиції України клопотання про зупинення діяльності лобістів у випадках, передбачених цим Законом;

- 8) приймає рішення про внесення до Дисциплінарної комісії подання про притягнення лобістів до відповідальності;
- 9) сприяє діяльності рад лобістів регіонів, координує їхню діяльність;
- 10) сприяє забезпеченню гарантій діяльності лобістів;
- 11) приймає рішення про розпорядження коштами і майном Асоціації лобістів України відповідно до затвердженого з'їздом лобістів кошторису;
- 12) розглядає скарги на рішення, дії чи бездіяльність рад лобістів регіонів, їх голів, скасовує рішення рад лобістів регіонів;
- 13) забезпечує створення і ведення веб-сайту Асоціації лобістів України;
- 14) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом та статутом Асоціації лобістів України.

6. Засідання Ради лобістів України скликаються Головою Ради лобістів України, а в разі його відсутності - одним із заступників Голови не рідше одного разу на два місяці.

Засідання Ради лобістів України може бути також скликане за пропозицією не менш як п'яти членів Ради лобістів України.

7. Засідання Ради лобістів України є повноважним, якщо на ньому присутні не менше половини членів Ради. Рішення Ради лобістів України приймаються більшістю голосів від загальної кількості членів Ради. У разі рівного розподілу голосів членів Ради голос головуючого на засіданні є вирішальним.

8. Голова та заступники Голови Ради лобістів України можуть отримувати винагороду у розмірі, встановленому з'їздом лобістів України.

Стаття 23. Голова Ради лобістів України

1. Голова Ради лобістів України за посадою є Головою Асоціації лобістів України.

2. Голова Ради лобістів України представляє Раду лобістів України та Асоціацію лобістів України в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, перед громадянами.

3. Голова Ради лобістів України:

- 1) скликає та забезпечує проведення засідань Ради лобістів України;
- 2) розподіляє обов'язки між своїми заступниками;
- 3) організовує і забезпечує ведення діловодства Ради лобістів України;
- 4) розпоряджається коштами і майном Асоціації лобістів України відповідно до затвердженого кошторису;
- 5) організовує і забезпечує роботу секретаріату Ради лобістів України;
- 6) вчиняє інші дії, передбачені цим Законом, положенням про Раду лобістів України, статутом Асоціації лобістів України, рішеннями Ради лобістів України та з'їзду лобістів України.

Стаття 24. Контроль Міністерства юстиції України за діяльністю суб'єктів лобізму

1. Контроль за діяльністю суб'єктів лобізму здійснюється Міністерством юстиції України шляхом проведення планових і позапланових перевірок у порядку, встановленому Міністерством юстиції України.

2. Перевірки проводяться не частіше одного разу на два роки з обов'язковим повідомленням суб'єктів лобізму про час і місце проведення перевірки не пізніше як за 10 днів до її початку. Попередні періоди, що раніше перевірялися, не можуть бути предметом наступних перевірок, крім перевірок за зверненнями замовників за договором лобізму.

3. Позапланові перевірки можуть проводитися з недотриманням строків, передбачених ч.1 цієї статті на підставі:

- 1) заяви суб'єктів лобізму про проведення перевірки;
- 2) письмових звернень замовників за договором лобізму щодо бездіяльності суб'єкта лобізму;
- 3) перевірки відомостей згідно ч.2 ст. 7 цього Закону.

4. Під час проведення позапланових перевірок з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких стала підставою для здійснення таких перевірок. Повторна перевірка з питань, що вже були предметом перевірки, не допускається, крім випадків, передбачених цим Законом.

5. За місцем проведення перевірки поділяються на виїзні та невиїзні.

6. У разі проведення позапланової невиїзної перевірки Міністерство юстиції України надсилає суб'єкту лобізму письмовий запит у межах предмета звернення. У зазначений у запиті строк, який має бути достатнім для підготовки відповіді та копій документів, але не менше 10 календарних днів, лобіст надає Міністерству юстиції України вмотивовану відповідь та копії відповідних документів.

7. У разі виявлення під час здійснення перевірок ознак порушення цього Закону Міністерство юстиції України вчиняє дії щодо припинення діяльності суб'єкта лобізму, а у разі, якщо дії суб'єкта лобізму носять ознаки адміністративного чи кримінального правопорушення, звертається до відповідних органів про притягнення до відповідальності..

РОЗДІЛ IV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня прийняття цього Закону:

- привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення у відповідність із цим Законом нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади.

3. Міністерству юстиції України не пізніше дати набрання чинності цим Законом затвердити Положення про Єдиний реєстр лобістів України та ввести в дію Єдиний реєстр лобістів України.

4. Державному підприємству «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» не пізніше дати набрання чинності цим Законом внести доповнення до КВЕДів, якими передбачити такий вид діяльності як «послуги лобізму».

5. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2010, № 14-15, № 16-17, ст.133):

статтю 91:

доповнити новою частиною другою у такій редакції:

«2. Якщо законопроект розроблено за участі осіб, які відповідно до положень Конституції України не є суб'єктами законодавчої ініціативи (представників громадських організацій, навчальних та (або) наукових закладів, суб'єктів лобізму, експертів, фахівців-практиків тощо), до законопроекту подається список авторів та учасників розробки законопроекту».

У зв'язку з цим частини другу-сьому вважати частинами третьою-восьмою;

частину третю після слів «зазначені в частині першій» доповнити словами «та в частині другій»;

статтю 93 доповнити новою частиною четвертою у такій редакції:

«4. Суб'єкти лобізму згідно Закону України «Про лобізм» мають право протягом 21-го дня з моменту реєстрації законопроекту подати власні аналітичні матеріали до нього. Вимоги щодо таких аналітичних матеріалів затверджуються Розпорядженням Голови Верховної Ради України».

У зв'язку з цим частини четверту-сьому вважати частинами п'ятою-восьмою;

у статті 97:

частину першу доповнити такими словами:

«а також матеріали, які подані суб'єктом лобізму».

частину другу доповнити пунктом 15 у наступній редакції:

«15) усі матеріали, в т.ч. альтернативні законопроекти, подані суб'єктом лобізму»;

2) статтю 48 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 1995, № 19, ст. 134) доповнити частиною четвертою у такій редакції:

«4. У засіданнях комітетів мають право брати участь суб'єкти лобізму з питань, віднесених до предмету лобізму».

Частини четверту-п'яту вважати частинами п'ятою-шостою.

**Голова Верховної Ради
України**

LOBBYING DISCLOSURE ACT GUIDANCE

Effective January 1, 2008

(Reviewed January 31, 2017/Last Revised January 31, 2017¹)

Lobbying Disclosure Act — <http://lda.congress.gov/LDA>

Table of Contents

Section 1 – Introduction2

Section 2 – What’s New.....2

Section 3 – Definitions.....4

Section 4 – Lobbying Registration.....6

Section 5 – Special Registration Circumstances11

Section 6 – Quarterly Reporting of Lobbying Activities.....15

Section 7 – Semiannual Reporting of Certain Contributions.....22

Section 8 – Termination of a Lobbyist/Termination of a Registrant28

Section 9 – Relationship of the LDA to Other Statutes30

Section 10 – Public Availability31

Section 11 – Review and Compliance.....31

Section 12 – Penalties.....31

¹ The Secretary and the Clerk review the Guidance annually. Any questions, comments, and suggestions should be directed to the Senate Office of Public Records and the House Legislative Resource Center.

Lobbying Disclosure Act Guidance
Reviewed January 31, 2017/Last Revised January 31, 2017

Section 1 – Introduction

The Lobbying Disclosure Act, as amended, (2 U.S.C. § 1601 et. seq., referred to hereinafter as the "LDA") states that the Secretary of the Senate and the Clerk of the House of Representatives shall (1) provide guidance and assistance on the registrations and reporting requirements of this Act and develop common standards, rules, and procedures for compliance with this Act; [and] (2) review, and, where necessary, verify and inquire to ensure the accuracy, completeness, and timeliness of registrations and reports.

The LDA does not provide the Secretary or the Clerk with the authority to write substantive regulations or issue definitive opinions on the interpretation of the law. The Secretary and Clerk have, from time to time, jointly issued written guidance on the registration and reporting requirements. This document is a compilation of all previously issued guidance documents and supersedes all previous guidance documents.

This combined guidance document does not have the force of law, nor does it have any binding effect on the United States Attorney for the District of Columbia or any other part of the Executive Branch. To the extent that the guidance relates to the accuracy, completeness, and timeliness of registrations and reports, it will serve to inform the public as to how the Secretary and Clerk intend to carry out their responsibilities under the LDA.

Section 2 – What's New

This revision includes updated registration thresholds reflecting changes in the Consumer Price Index.

Updated Registration Threshold

As required by the LDA, the lobbying disclosure thresholds referenced throughout the Guidance have been updated to reflect changes in the Consumer Price Index (as determined by the Secretary of Labor) during the preceding 4-year period. After January 1, 2017, an organization employing in-house lobbyists is exempt from registration if its total expenses for lobbying activities does not exceed and is not expected to exceed \$13,000 during a quarterly period. The \$3,000 income threshold for lobbying firms remains unchanged. See Guidance Section 4 on "Who Must Register and When" for additional information.

The previous Guidance update included non-substantive grammatical changes throughout and revisions to sections that previously referred to Line numbers in the reporting forms, as the current online filing system no longer relies on Line numbers. References to the LDA were also revised to identify the citation from the U.S. Code, with Internet links added in the online Guidance document to the U.S. Code.

Identification of Client and Covered Officials

Clarification is added in Guidance Section 4 to reflect the requirement of lobbyists to identify their client and interest of foreign entities when making lobbying contacts, and the requirement of covered officials or their employing office to identify whether the individual is a covered official.

Outside Retained Lobbyists

Guidance Section 4 includes an additional example confirming that outside retained lobbyist names are not reported on the registration (LD-1) or quarterly activity reports (LD-2) of organizations that employ in-house lobbyists. The section re-affirms that outside retained lobbying costs must be taken into account when calculating lobbying expenses. Outside retained lobbyists file their own registration and quarterly reports.